

URZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

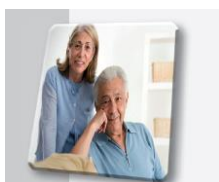
**RAPORT Z MONITORINGU
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO PROGRAMU
NA RZECZ OSÓB STARSZYCH ZA 2017 ROK**

KIELCE, KWIECIEŃ 2018 R.

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.....	3
2. Metodologia monitoringu realizacji programu	3
3. Problem demograficznego starzenia się społeczeństwa w regionie świętokrzyskim... ..	4
4. Wsparcie seniorów w obszarze ochrony zdrowia	21
5. Wsparcie seniorów w obszarze działań samorządów gminnych i powiatowych.....	26
5.1. Działania podejmowane przez samorzady gmin regionu świętokrzyskiego.....	31
5.2. Działania podejmowane przez powiaty regionu świętokrzyskiego	56
6. Działania Samorządu Województwa na rzecz osób starszych.....	63
7. Rekomendacje	67
9. Załącznik I- Przestrzenne rozmieszczenie infrastruktury dedykowanej seniorom w regionie świętokrzyskim.....	69
10. Załącznik II- Wykaz placówek świadczących pomoc osobom starszym z terenu województwa świętokrzyskiego.....	70
11. Spis tabel, map i wykresów	85

WPROWADZENIE

Spektrum szeroko rozumianych zmian społeczno – demograficznych zachodzących w regionie świętokrzyskim, uwidacznia w sposób bardzo wyraźny wzrost udziału osób w wieku poprodukcyjnym w całej populacji regionu. Dlatego władze regionu świętokrzyskiego opracowały i wdrożyły „Świętokrzyski program na rzecz osób starszych do roku 2020”, który jest programem fakultatywnym. Program jest swoistym drogowskazem na mapie działań regionalnej polityki społecznej na rzecz seniorów. Jego celem jest również zachęcanie do podejmowania ściśle określonych w nim zadań na rzecz osób starszych przez samorządy powiatowe oraz gminne. Tylko zaangażowanie poszczególnych szczebli samorządów umożliwi sukces w realizacji celów programu.

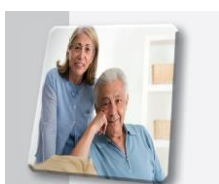
Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w okresie luty – kwiecień 2018r. dokonał monitoringu realizacji „Świętokrzyskiego programu na rzecz osób starszych do roku 2020” za rok 2017. To trzeci rok realizacji przedmiotowego programu, przyjętego Uchwałą Sejmiku Województwa Świętokrzyskiego Nr XLVIII/854/14 z dnia 27 października 2014r. Jednym z narzędzi wdrażania założeń Programu jest jego monitoring, czyli stały i systematyczny proces zbierania i analizowania wyselekcjonowanych danych ilościowych oraz jakościowych, który pozwala na opisanie aktualnego stanu realizacji jego założeń, a także to, czy zakładane rezultaty są osiągnięte zgodnie z wcześniej założonym planem.

II. METODOLOGIA MONITORINGU REALIZACJI PROGRAMU

W ramach przeprowadzonego monitoringu zostały:

- zebrane dane nt. przyjętych w programie celów,
- dokonano analiz jakościowych i ilościowych wybranych wskaźników,
- przygotowywano raport z realizacji programu obrazujący stopień jego wdrożenia,
- zaplanowano zmiany w programie.

Na potrzeby pozyskania danych do monitoringu opracowane zostało narzędzie badawcze w postaci kwestionariusza ankiety. Ankieta skierowana została do ośrodków pomocy społecznej oraz powiatowych centrów pomocy rodzinie z terenu województwa świętokrzyskiego jako koordynatorów i realizatorów polityki społecznej na obszarze swojej właściwości terytorialnej. W badaniu udział wzięły wszystkie ww. instytucje. Ponadto na

potrzeby monitoringu pozyskane zostały dane z Oddziału Wojewódzkiego Narodowego Funduszu Zdrowia w Kielcach oraz dane pochodzące z zasobów Głównego Urzędu Statystycznego.

Raport z monitoringu „Świętokrzyskiego programu na rzecz osób starszych do 2020 roku” stanowi analizę danych obrazujących najważniejsze inicjatywy oraz przedsięwzięcia podjęte przez realizatorów w zakresie wsparcia osób starszych w regionie. Monitoring opiera się na analizie porównawczej wskaźników, dobranych odpowiednio do poszczególnych celów szczegółowych, a w szczególności do działań im podporządkowanych.

III. PROBLEM DEMOGRAFICZNEGO STARZENIA SIĘ SPOŁECZEŃSTWA W REGIONIE ŚWIĘTOKRZYSKIM

Obecnie, społeczeństwo polskie charakteryzuje się dynamicznymi zmianami w strukturze demograficznej ludności. Ze względu na dwa współwystępujące zjawiska: niski wskaźnik dzietności oraz wydłużającą się długość życia, rośnie udział osób starszych (60+) w populacji. Należy przyjąć obecny i przyszły stan demograficzny kraju, jako nieunikniony oraz potraktować go jako wyzwanie, będące jednocześnie szansą do wykorzystania w rozwoju polityki społecznej, w tym polityki senioralnej państwa.

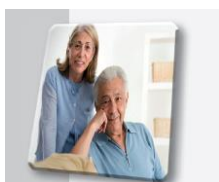
Według prognoz demograficznych Głównego Urzędu Statystycznego do 2050r. wystąpi znaczny wzrost osób w wieku poprodukcyjnym w populacji województwa świętokrzyskiego.

Do końca horyzontu prognozy (2050r.) spodziewany jest przyrost osób w wieku poprodukcyjnym o 19% w miastach, nieco mniej na wsi – o 16,8%. W rezultacie udział osób starszych przekroczy 30% na obszarach wiejskich, natomiast w miastach zbliży się do 35%.¹

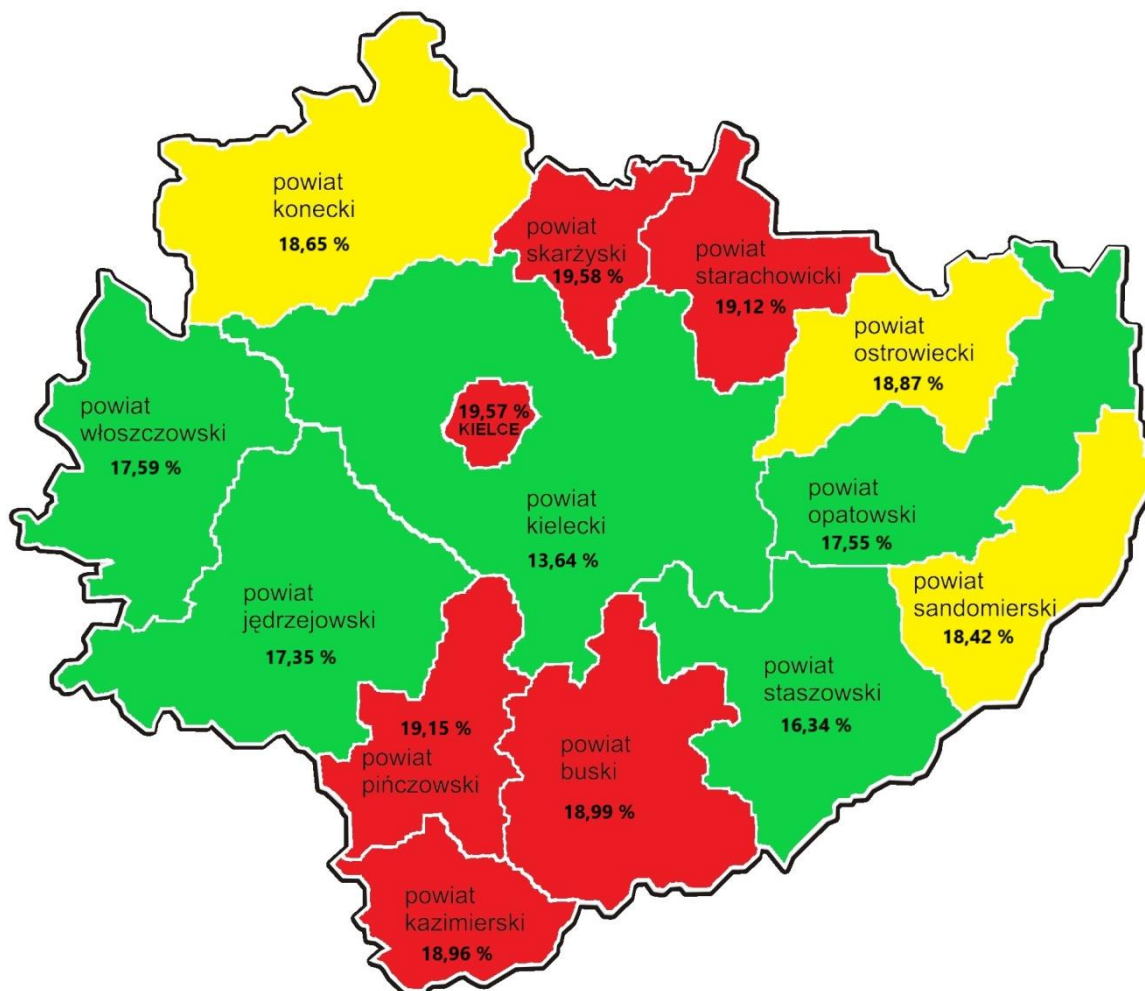
Dane dotyczące sytuacji demograficznej ludności województwa świętokrzyskiego w poszczególnych powiatach mierzonej udziałem ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności prezentuje mapa 1.

---

¹ Sytuacja demograficzna osób starszych i konsekwencje starzenia się ludności Polski w świetle prognozy na lata 2014-2050, GUS, Warszawa, listopad 2014

Mapa 1. Seniorzy 65+ w województwie świętokrzyskim na podstawie danych GUS za rok 2016

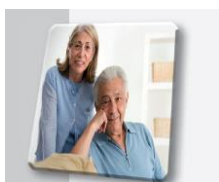

Legenda

■ umiarkowany
 ■ wysoki
 ■ bardzo wysoki

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych GUS.

W 2016 roku liczba osób w wieku 65+ wyniosła **222 883**, co stanowi **17,79%** ogółu mieszkańców województwa i jest to więcej o 7 062 osoby w porównaniu do roku 2015 (wzrost o 0,62%). Na potrzeby analizy przyjęto trzy poziomy procentowego udziału seniorów w populacji: stopień **umiarkowany** nie przekracza średniej województwa, **wysoki** nie przekracza 18,87%, natomiast **bardzo wysoki** to udział osób starszych przekraczający 18,87% ogółu populacji.

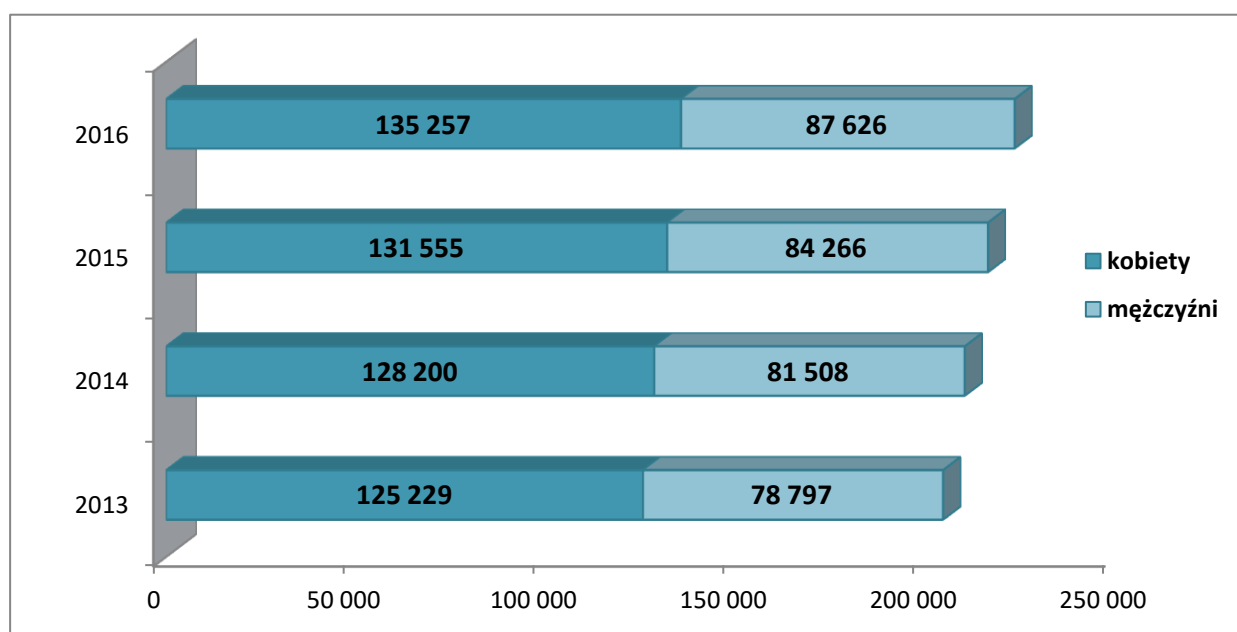

W skali całego regionu obserwujemy systematyczny wzrost odsetka osób w wieku poprodukcyjnym w populacji. Sytuacja ta występuje we wszystkich powiatach naszego regionu.

Największy udział osób w wieku 65+ w stosunku do liczby mieszkańców odnotowano w powiatach: **starachowickim, buskim, skarżyskim, pińczowskim, kazimierskim oraz mieście Kielce**. Najmniej osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców obserwujemy w powiecie: **kieleckim, staszowskim, opatowskim, jędrzejowskim oraz włoszczowskim**.

Warto również zauważyć, iż w 2016 roku w województwie świętokrzyskim **62,22%** osób po 65 r.ż. stanowią kobiety, tzw. feminizacja starości.

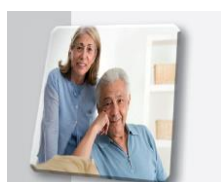
Wykres 1. Seniorzy 65+ w regionie świętokrzyskim wg. płci na przestrzeni lat 2013-2016.

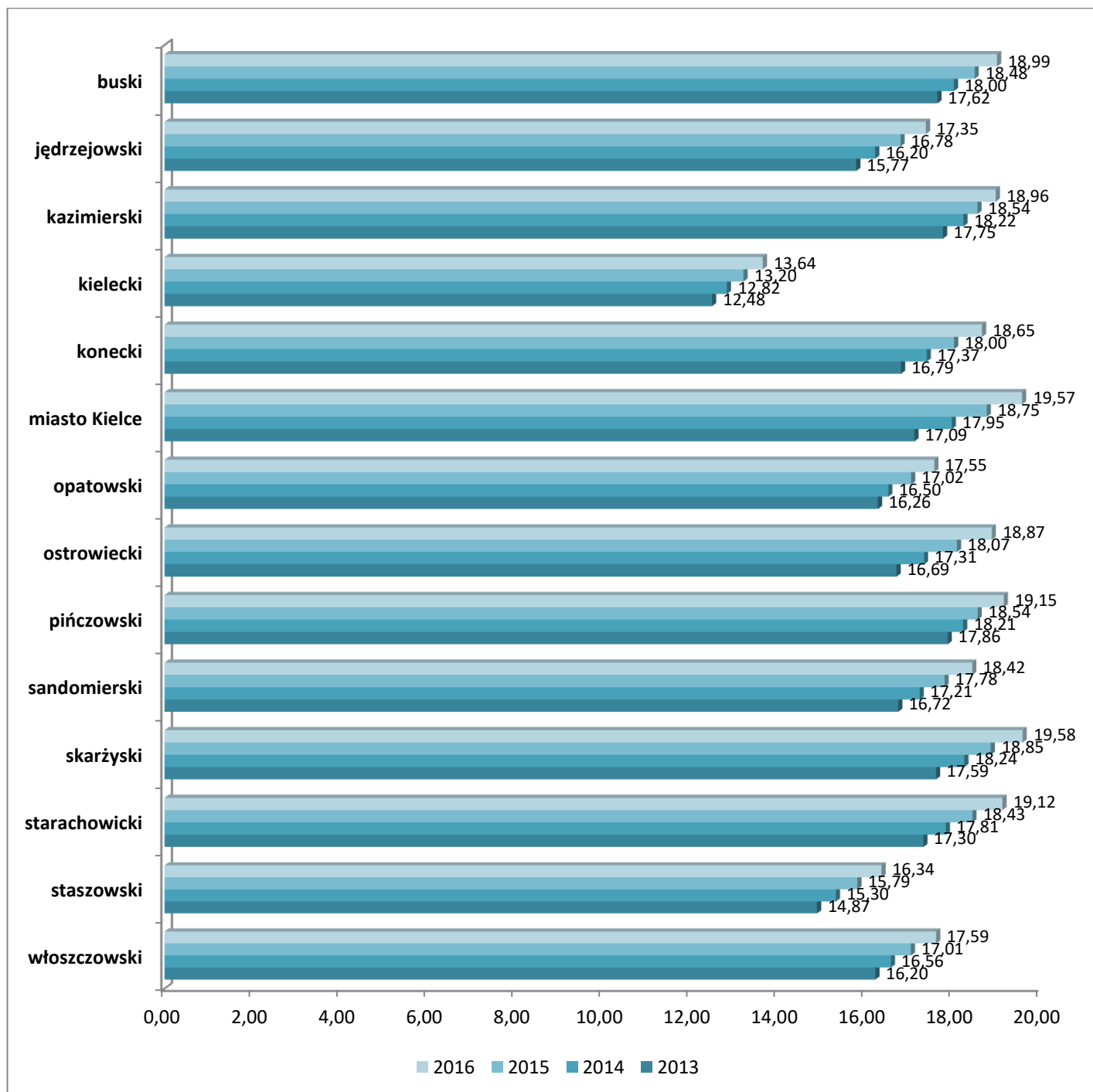
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych GUS.

Świętokrzyskie gminy w których odnotowano najwyższy odsetek osób w wieku powyżej 65 r.ż. w populacji to: Radków (22,57%) oraz Starachowice (21,04%).

Największy wzrost udziału osób starszych w populacji odnotowano w Radkowie (wzrost o 0,97%) oraz w Starachowicach (wzrost o 0,97%). Najmniejszy wzrost udziału osób starszych w populacji odnotowano w Łącznej (wzrost o 0,02%) oraz w Tarłowie i Rudzie Malenieckiej (wzrost o 0,04%). W dwóch gminach zauważono nieznaczny spadek liczby osób starszych w porównaniu do 2015 roku, tj. \: Pacanów (o 0,08%) oraz Bejsce (o 0,11%). Procentowy udział seniorów w populacji całego regionu na przestrzeni lat 2013-2016 prezentuje wykres nr 2.

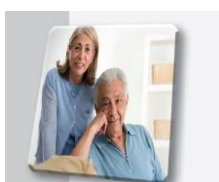

Wykres 2. Procentowy udział seniorów 65+ w regionie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2013-2016.

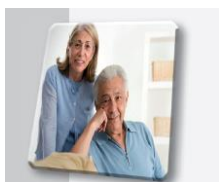
Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych GUS.

Szczegółowe dane dotyczące udziału seniorów w populacji w poszczególnych gminach w latach 2013-2016 z uwzględnieniem zmiennej płci przedstawia Tabela 1.

Tabela 1. Seniorzy 65+ w województwie świętokrzyskim według gmin i powiatów na podstawie danych GUS w latach 2013-2016

Gminy	Liczba mieszkańców				Mężczyźni 65+				Kobiety 65+				Seniorzy ogółem				% udziału seniorów			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Busko-Zdrój	32825	32889	32767	32612	2 145	2 212	2288	2363	3 389	3 454	3582	3713	5534	5666	5870	6076	16,86	17,23	17,91	18,63
Gnojno	4549	4514	4459	4466	320	336	332	344	491	503	509	523	811	839	841	867	17,83	18,59	18,86	19,41
Nowy Korczyn	6245	6215	6158	6100	454	471	476	487	763	764	763	779	1217	1235	1239	1266	19,49	19,87	20,12	20,75
Pacanów	7639	7597	7481	7465	549	552	556	562	943	963	978	963	1492	1515	1534	1525	19,53	19,94	20,51	20,43
Solec Zdrój	5093	5079	5068	5092	331	336	354	365	542	557	544	554	873	893	898	919	17,14	17,58	17,72	18,05
Stopnica	7810	7771	7744	7728	527	541	558	589	823	828	835	851	1350	1369	1393	1440	17,29	17,62	17,99	18,63
Tuczępy	3788	3758	3780	3753	251	264	270	271	397	406	424	424	648	670	694	695	17,11	17,83	18,36	18,52
Wiślica	5642	5627	5611	5563	404	403	397	404	638	631	635	630	1042	1034	1032	1034	18,47	18,38	18,39	18,59
RAZEM POWIAT	73591	73450	73068	72779	4981	5115	5231	5385	7986	8106	8270	8437	12967	13221	13501	13822	17,62	18,00	18,48	18,99
Imielno	4453	4470	4450	4451	300	317	317	333	484	481	488	486	784	798	805	819	17,61	17,85	18,09	18,40
Jędrzejów	28837	28709	28584	28446	1 781	1 858	1932	1973	2 726	2 822	2930	3065	4507	4680	4862	5038	15,63	16,30	17,01	17,71
Małogoszcz	11749	11698	11670	11675	646	665	694	738	910	948	972	990	1556	1613	1666	1728	13,24	13,79	14,28	14,80
Nagłowice	5176	5132	5064	5026	379	385	390	388	521	515	526	526	900	900	916	914	17,39	17,54	18,09	18,19
Oksa	4690	4662	4610	4586	322	327	328	335	492	494	496	503	814	821	824	838	17,36	17,61	17,87	18,27

**RAPORT Z MONITORINGU
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO PROGRAMU NA RZECZ OSÓB STARSZYCH
ZA 2017 ROK**

Sędziszów	12906	12834	12681	12679	781	821	824	878	1 133	1 130	1193	1243	1914	1951	2017	2121	14,83	15,20	15,91	16,73
Słupia	4359	4368	4381	4361	309	311	328	344	457	463	482	474	766	774	810	818	17,57	17,72	18,49	18,76
Sobków	8519	8538	8536	8526	484	502	511	531	748	748	777	788	1232	1250	1288	1319	14,46	14,64	15,09	15,47
Wodzisław	7298	7224	7165	7136	554	558	567	613	845	852	864	871	1399	1410	1431	1484	19,17	19,52	19,97	20,80
RAZEM POWIAT	87987	87635	87141	86886	5556	5744	5891	6133	8316	8453	8728	8946	13872	14197	14619	15079	15,77	16,20	16,78	17,35
Bejsce	4222	4203	4174	4133	311	313	328	328	512	515	520	507	823	828	848	835	19,49	19,70	20,32	20,20
Czarnocin	3945	3901	3879	3860	277	279	282	292	445	444	446	460	722	723	728	752	18,30	18,53	18,77	19,48
Kazimierza Wlk.	16591	16503	16426	16379	1 081	1 123	1141	1176	1 750	1 768	1783	1816	2831	2891	2924	2992	17,06	17,52	17,80	18,27
Opatowiec	3458	3400	3352	3315	251	265	264	278	405	415	412	419	656	680	676	697	18,97	20,00	20,17	21,03
Skalbmierz	6727	6682	6618	6586	462	475	486	500	708	723	725	723	1170	1198	1211	1223	17,39	17,93	18,30	18,57
RAZEM POWIAT	34943	34689	34449	34273	2382	2455	2501	2574	3820	3865	3886	3925	6202	6320	6387	6499	17,75	18,22	18,54	18,96
KIELCE	199870	198857	198046	197704	13447	14019	14584	15148	20717	21677	22559	23536	34164	35696	37143	38684	17,09	17,95	18,75	19,57
Bieliny	10149	10171	10213	10214	435	457	474	482	692	701	727	742	1127	1158	1201	1224	11,10	11,39	11,76	11,98
Bodzentyn	11729	11697	11638	11636	572	594	611	649	1 079	1 081	1082	1092	1651	1675	1693	1741	14,08	14,32	14,55	14,96
Chęciny	15082	15022	15014	14992	791	819	853	906	1 179	1 205	1245	1302	1970	2024	2098	2208	13,06	13,47	13,97	14,73
Chmielnik	11566	11477	11444	11417	729	746	782	805	1 070	1 082	1105	1107	1799	1828	1887	1912	15,55	15,93	16,49	16,75
Daleszyce	15556	15625	15647	15688	679	709	726	781	1 095	1 135	1171	1193	1774	1844	1897	1974	11,40	11,80	12,12	12,58
Górno	13770	13881	13977	14126	516	538	577	628	821	838	890	916	1337	1376	1467	1544	9,71	9,91	10,50	10,93

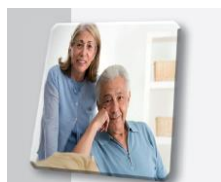
***RAPORT Z MONITORINGU
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO PROGRAMU NA RZECZ OSÓB STARSZYCH
ZA 2017 ROK***

Łagów	6978	6922	6954	6910	401	416	422	423	626	632	653	650	1027	1048	1075	1073	14,72	15,14	15,46	15,53
Łopuszno	9038	9043	8989	9016	501	520	518	553	752	767	786	804	1253	1287	1304	1357	13,86	14,23	14,51	15,05
Masłów	10468	10565	10602	10667	444	456	487	516	651	676	704	747	1095	1132	1191	1263	10,46	10,71	11,23	11,84
Miedziana Góra	11074	11182	11260	11304	465	489	523	557	709	738	769	808	1174	1227	1292	1365	10,60	10,97	11,47	12,08
Mniów	9346	9355	9349	9360	398	417	427	447	731	739	747	754	1129	1156	1174	1201	12,08	12,36	12,56	12,83
Morawica	15373	15603	15801	16018	626	651	708	771	891	934	977	1020	1517	1585	1685	1791	9,87	10,16	10,66	11,18
Nowa Słupia	9673	9636	9635	9559	576	605	626	643	962	969	978	990	1538	1574	1604	1633	15,90	16,33	16,65	17,08
Piekoszków	16284	16286	16321	16338	690	720	745	788	1 124	1 148	1180	1207	1814	1868	1925	1995	11,14	11,47	11,79	12,21
Pierzchnica	4814	4821	4793	4781	268	278	294	306	486	492	479	469	754	770	773	775	15,66	15,97	16,13	16,21
Raków	5762	5729	5716	5676	368	384	383	387	630	633	638	649	998	1017	1021	1036	17,32	17,75	17,86	18,25
Sitkówka-Nowiny	7587	7651	7708	7728	404	426	448	477	553	589	615	658	957	1015	1063	1135	12,61	13,27	13,79	14,69
Strawczyn	10346	10453	10505	10567	429	459	485	507	646	668	692	709	1075	1127	1177	1216	10,39	10,78	11,20	11,51
Zagnańsk	12993	12947	12960	12980	730	757	774	796	1 187	1 203	1220	1261	1917	1960	1994	2057	14,75	15,14	15,39	15,85
RAZEM POWIAT	207588	208066	208526	208977	10022	10441	10863	11422	15884	16230	16658	17078	25906	26671	27521	28500	12,48	12,82	13,20	13,64
Fałków	4634	4621	4559	4572	339	348	353	363	527	537	546	556	866	885	899	919	18,69	19,15	19,72	20,10
Gowarczów	4760	4720	4700	4664	267	270	298	314	446	458	467	488	713	728	765	802	14,98	15,42	16,28	17,20
Końskie	36450	36276	36048	35917	2 326	2 438	2564	2662	3 704	3 820	3945	4095	6030	6258	6509	6757	16,54	17,25	18,06	18,81
Radoszyce	9161	9121	9044	9042	525	538	554	584	851	871	873	871	1376	1409	1427	1455	15,02	15,45	15,78	16,09

**RAPORT Z MONITORINGU
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO PROGRAMU NA RZECZ OSÓB STARSZYCH
ZA 2017 ROK**

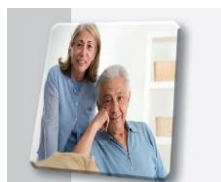
Ruda Maleniecka	3231	3191	3181	3151	240	256	255	250	415	406	405	405	655	662	660	655	20,27	20,75	20,75	20,79
Słupia Konecka	3442	3431	3429	3393	254	263	267	265	380	385	378	378	634	648	645	643	18,42	18,89	18,81	18,95
Smyków	3797	3813	3808	3794	200	196	215	218	311	315	315	319	511	511	530	537	13,46	13,40	13,92	14,15
Stąporków	17917	17752	17567	17369	1 146	1 191	1229	1287	2 068	2 116	2160	2217	3214	3307	3389	3504	17,94	18,63	19,29	20,17
RAZEM POWIAT	83392	82925	82336	81902	5297	5500	5735	5943	8702	8908	9089	9329	13999	14408	14824	15272	16,79	17,37	18,00	18,65
Baćkowice	5049	4984	4958	4919	309	313	307	313	484	479	479	476	793	792	786	789	15,71	15,89	15,85	16,04
Iwaniska	6941	6869	6815	6789	415	413	416	420	658	652	648	666	1073	1065	1064	1086	15,46	15,50	15,61	16,00
Lipnik	5538	5502	5429	5365	345	339	349	360	579	581	576	582	924	920	925	942	16,68	16,72	17,04	17,56
Opatów	12227	12102	12030	11930	749	765	822	864	1 288	1 299	1332	1363	2037	2064	2154	2227	16,66	17,06	17,91	18,67
Ożarów	11080	11067	11031	10911	616	645	686	738	962	981	1009	1043	1578	1626	1695	1781	14,24	14,69	15,37	16,32
Sadowie	4126	4096	4044	4032	276	287	299	313	437	438	450	450	713	725	749	763	17,28	17,70	18,52	18,92
Tarłów	5442	5407	5383	5303	348	357	376	381	666	651	650	632	1014	1008	1026	1013	18,63	18,64	19,06	19,10
Wojciechowice	4253	4221	4131	4112	299	301	309	309	457	449	451	454	756	750	760	763	17,78	17,77	18,40	18,56
RAZEM POWIAT	54656	54248	53821	53361	3357	3420	3564	3698	5531	5530	5595	5666	8888	8950	9159	9364	16,26	16,50	17,02	17,55
Bałtów	3626	3569	3564	3519	239	234	236	237	411	403	411	421	650	637	647	658	17,93	17,85	18,15	18,70
Bodzechów	13690	13679	13597	13535	881	888	906	931	1 385	1 412	1425	1468	2266	2300	2331	2399	16,55	16,81	17,14	17,72
Ćmielów	7694	7625	7550	7481	481	489	516	536	860	877	898	926	1341	1366	1414	1462	17,43	17,91	18,73	19,54
Kunów	10036	10018	10018	9958	591	617	644	656	1 011	1 030	1039	1053	1602	1647	1683	1709	15,96	16,44	16,80	17,16

***RAPORT Z MONITORINGU
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO PROGRAMU NA RZECZ OSÓB STARSZYCH
ZA 2017 ROK***

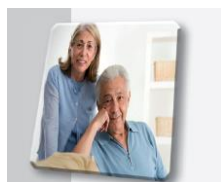
Ostrowiec Św.	72277	71728	70677	70554	4637	4834	5007	5321	7440	7723	8046	8382	12077	12557	13053	13703	16,71	17,51	18,47	19,42
Waśniów	7095	7059	7011	6937	452	476	484	490	705	699	701	712	1157	1175	1185	1202	16,31	16,65	16,90	17,33
RAZEM POWIAT	114418	113678	112417	111984	7281	7538	7793	8171	11812	12144	12520	12962	19093	19682	20313	21133	16,69	17,31	18,07	18,87
Działoszyce	5252	5221	5143	5107	444	459	453	475	680	690	676	676	1124	1149	1129	1151	21,40	22,01	21,95	22,54
Kije	4501	4474	4492	4480	287	293	299	317	534	538	533	527	821	831	832	844	18,24	18,57	18,52	18,84
Michałów	4788	4758	4716	4644	365	370	362	380	527	527	526	528	892	897	888	908	18,63	18,85	18,83	19,55
Pińczów	21421	21307	21192	21088	1 338	1349	1407	1466	2 201	2 230	2273	2335	3539	3579	3680	3801	16,52	16,80	17,37	18,02
Złota	4649	4590	4538	4519	334	345	351	363	542	548	553	561	876	893	904	924	18,84	19,46	19,92	20,45
RAZEM POWIAT	40611	40350	40081	39838	2768	2816	2872	3001	4484	4533	4561	4627	7252	7349	7433	7628	17,86	18,21	18,54	19,15

Dwikozy	8974	8933	8893	8879	514	538	551	577	953	960	987	994	1467	1498	1538	1571	16,35	16,77	17,29	17,69
Klimontów	8432	8352	8272	8220	522	520	524	548	830	837	842	844	1352	1357	1366	1392	16,03	16,25	16,51	16,93
Koprzywnica	6901	6853	6823	6775	444	448	459	486	686	693	704	726	1130	1141	1163	1212	16,37	16,65	17,05	17,89
Łonów	7542	7526	7540	7517	497	522	557	569	698	717	730	773	1195	1239	1287	1342	15,84	16,46	17,07	17,85
Obrazów	6591	6591	6570	6536	460	458	473	491	706	731	749	753	1166	1189	1222	1244	17,69	18,04	18,60	19,03
Samborzec	8657	8634	8596	8575	592	608	623	632	892	902	922	950	1484	1510	1545	1582	17,14	17,49	17,97	18,45
Sandomierz	24552	24326	24187	23993	1 666	1706	1779	1835	2 516	2 623	2725	2830	4182	4329	4504	4665	17,03	17,80	18,62	19,44
Wilczyce	3800	3796	3778	3788	247	257	252	264	363	370	371	389	610	627	623	653	16,05	16,52	16,49	17,24

**RAPORT Z MONITORINGU
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO PROGRAMU NA RZECZ OSÓB STARSZYCH
ZA 2017 ROK**

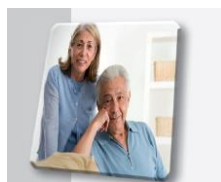
Zawichost	4620	4614	4607	4575	298	307	324	329	506	509	525	537	804	816	849	866	17,40	17,69	18,43	18,93
RAZEM POWIAT	80069	79625	79266	78858	5240	5364	5542	5731	8150	8342	8555	8796	13390	13706	14097	14527	16,72	17,21	17,78	18,42
Bliżyn	8392	8360	8293	8226	516	541	573	578	898	916	924	946	1414	1457	1497	1524	16,85	17,43	18,05	18,53
Łączna	5353	5340	5226	5150	271	294	276	278	513	541	482	470	784	835	758	748	14,65	15,64	14,50	14,52
Skarżysko- Kość.	6208	6212	6193	6180	369	379	374	396	647	648	657	667	1016	1027	1031	1063	16,37	16,53	16,65	17,20
Skarżysko-Kam.	47538	47212	46900	46449	3 207	3368	3513	3630	5 442	5 576	5787	5970	8649	8944	9300	9600	18,19	18,94	19,83	20,67
Suchedniów	10581	10523	10427	10379	714	732	733	789	1 154	1 167	1201	1232	1868	1899	1934	2021	17,65	18,05	18,55	19,47
RAZEM POWIAT	78072	77647	77039	76384	5077	5314	5469	5671	8654	8848	9051	9285	13731	14162	14520	14956	17,59	18,24	18,85	19,58
Brody	11180	11136	11085	11030	679	677	677	687	1 135	1 138	1160	1169	1814	1815	1837	1856	16,23	16,30	16,57	16,83
Mirzec	8420	8379	8333	8321	525	534	543	574	835	840	850	861	1360	1374	1393	1435	16,15	16,40	16,72	17,25
Pawłów	15394	15332	15312	15251	856	870	907	924	1 387	1 383	1409	1427	2243	2253	2316	2351	14,57	14,69	15,13	15,42
Starachowice	51158	50679	50355	49939	3 567	3712	3836	4004	5 875	6 047	6271	6503	9442	9759	10107	10507	18,46	19,26	20,07	21,04
Wąchock	7064	7014	6947	6908	485	495	493	507	780	789	812	825	1265	1284	1305	1332	17,91	18,31	18,79	19,28
RAZEM POWIAT	93216	92540	92032	91449	6112	6288	6456	6696	10012	10197	10502	10785	16124	16485	16958	17481	17,30	17,81	18,43	19,12
Bogoria	7933	7895	7892	7870	471	487	498	520	771	776	786	799	1242	1263	1284	1319	15,66	16,00	16,27	16,76
Łubnice	4247	4222	4118	4142	303	305	310	318	515	520	500	509	818	825	810	827	19,26	19,54	19,67	19,97
Oleśnica	3907	3897	3908	3891	231	224	234	241	406	409	414	419	637	633	648	660	16,30	16,24	16,58	16,96
Osiek	7819	7832	7804	7764	515	519	529	524	724	721	720	735	1239	1240	1249	1259	15,85	15,83	16,00	16,22

**RAPORT Z MONITORINGU
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO PROGRAMU NA RZECZ OSÓB STARSZYCH
ZA 2017 ROK**

Połaniec	11989	11968	11990	11941	494	529	571	614	696	717	754	787	1190	1246	1325	1401	9,93	10,41	11,05	11,73
Rytwiany	6392	6358	6343	6357	373	378	393	402	584	606	612	639	957	984	1005	1041	14,97	15,48	15,84	16,38
Staszów	26436	26369	26193	26067	1 654	1 716	1791	1866	2 387	2 493	2593	2692	4041	4209	4384	4558	15,29	15,96	16,74	17,49
Szydłów	4782	4779	4788	4765	310	310	315	323	499	511	514	510	809	821	829	833	16,92	17,18	17,31	17,48
RAZEM POWIAT	73505	73320	73036	72797	4351	4468	4641	4808	6582	6753	6893	7090	10933	11221	11534	11898	14,87	15,30	15,79	16,34
Kluczewsko	5252	5260	5238	5210	334	333	341	346	516	506	490	497	850	839	831	843	16,18	15,95	15,86	16,18
Krasocin	10819	10768	10733	10697	622	644	671	689	947	953	964	992	1569	1597	1635	1681	14,50	14,83	15,23	15,71
Moskorzew	2755	2760	2770	2761	217	218	225	232	332	323	338	343	549	541	563	575	19,93	19,60	20,32	20,83
Radków	2573	2539	2546	2530	202	209	218	232	331	332	332	339	533	541	550	571	20,72	21,31	21,60	22,57
Secemin	4914	4918	4879	4867	343	350	353	365	623	628	614	620	966	978	967	985	19,66	19,89	19,82	20,24
Włoszczowa	20008	19901	19755	19643	1 208	1 272	1316	1381	1 830	1 872	1950	2004	3038	3144	3266	3385	15,18	15,80	16,53	17,23
RAZEM POWIAT	46321	46146	45921	45708	2926	3026	3124	3245	4579	4614	4688	4795	7505	7640	7812	8040	16,20	16,56	17,01	17,59
RAZEM (102 gminy)	1 268 239	1 263 176	1 257 179	1 252 900	78 797	81 508	84 266	87 626	125 229	128 200	131 555	135 257	204 026	209 708	215 821	222 883	16,09	16,60	17,17	17,79

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

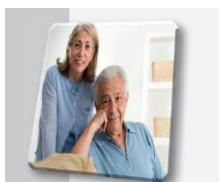

**RAPORT Z MONITORINGU
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO PROGRAMU NA RZECZ OSÓB STARSZYCH
ZA 2017 ROK**

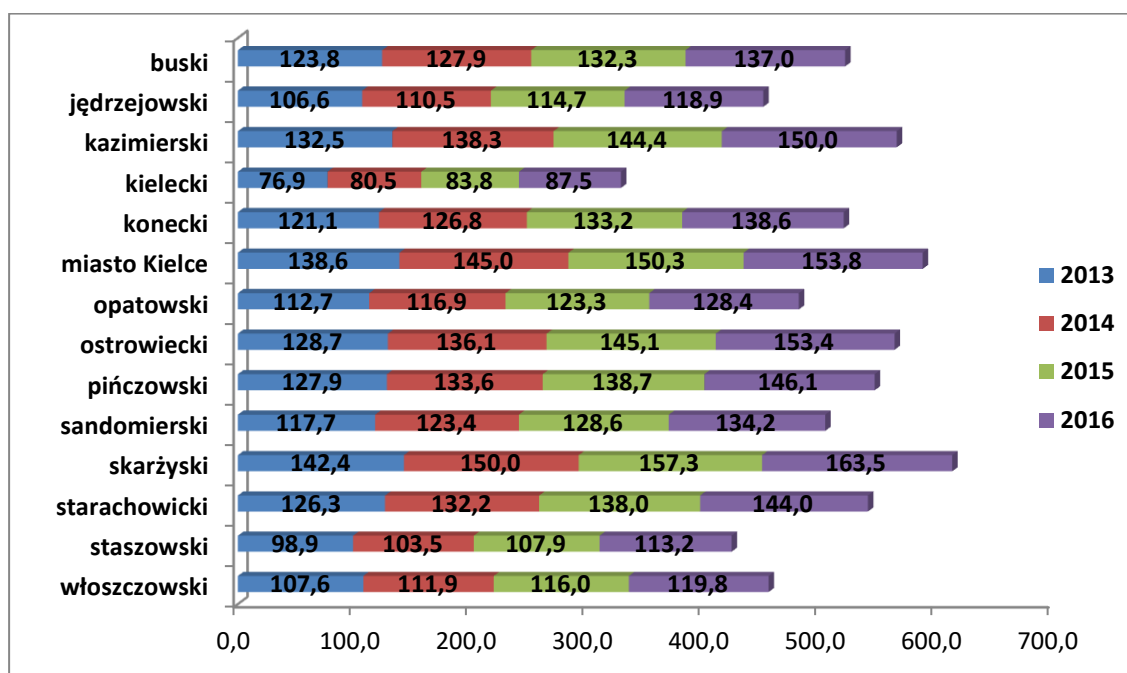
Omawiając problemy demograficzne regionu należy pamiętać o strukturze ludności. Struktura ludności to udział w danej grupie o określonych cechach typu: wiek, wykształcenie, płeć. Ekonomiczne grupy wieku ludności to grupy ludności uporządkowane ze względu na wiek zdolności do pracy, wśród których wyróżnia się osoby w: wieku przedprodukcyjnym obejmującym okres od urodzenia do 17 lat, wieku produkcyjnym – osoby od 18 roku życia do 59 lat w przypadku kobiet i do 64 roku życia dla mężczyzn, wieku poprodukcyjnym, w którym osoby zazwyczaj kończą pracę zawodową. Dla mężczyzn jest to 65 lat i więcej, dla kobiet 60 lat. Przedziały wiekowe w statystyce publicznej zostały określone niezależnie od wieku emerytalnego ustawowo określonego w prawie. Wskaźnik obciążenia demograficznego jest obrazowany przez liczbę ludności w wieku poprodukcyjnym przypadającą na 100 osób w wieku produkcyjnym

Analizując sytuację demograficzną regionu województwa świętokrzyskiego należy zwrócić uwagę na starzenie się społeczeństwa, wyrażające się większym udziałem osób starszych w strukturze ludności, co stanowi istotne wyzwanie dla rozwoju regionu. W przyszłości skutkować będzie m. in. rosnącym zapotrzebowaniem na świadczenia zdrowotne czy też usługi pomocy społecznej dla tej grupy mieszkańców. Dodatkowo spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym (0-17 lat), jak i produkcyjnym (18-59/64 lat) komplikuje sytuację na rynku pracy. Zgodnie z prognozą demograficzną GUS w perspektywie do 2050 roku nastąpi znaczne pogorszenie struktury ludności w skali całego kraju (starzenie się struktury ludności). Zmniejszy się udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym, a wzrośnie udział ludności w wieku poprodukcyjnym. Pracodawcy coraz częściej będą odczuwać brak pracowników. Sytuacja ta może spowodować niekorzystne konsekwencje dla systemu emerytalnego. Województwo świętokrzyskie na tle kraju charakteryzować się będzie mniej korzystną strukturą wieku ludności – o większym udziale osób starszych.

Na poniższych wykresach przedstawiono strukturę ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym (wykres nr 3) oraz strukturę ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (wykres nr 4) w województwie świętokrzyskim, które w wyraźny sposób obrazują opisaną wyżej analizę.

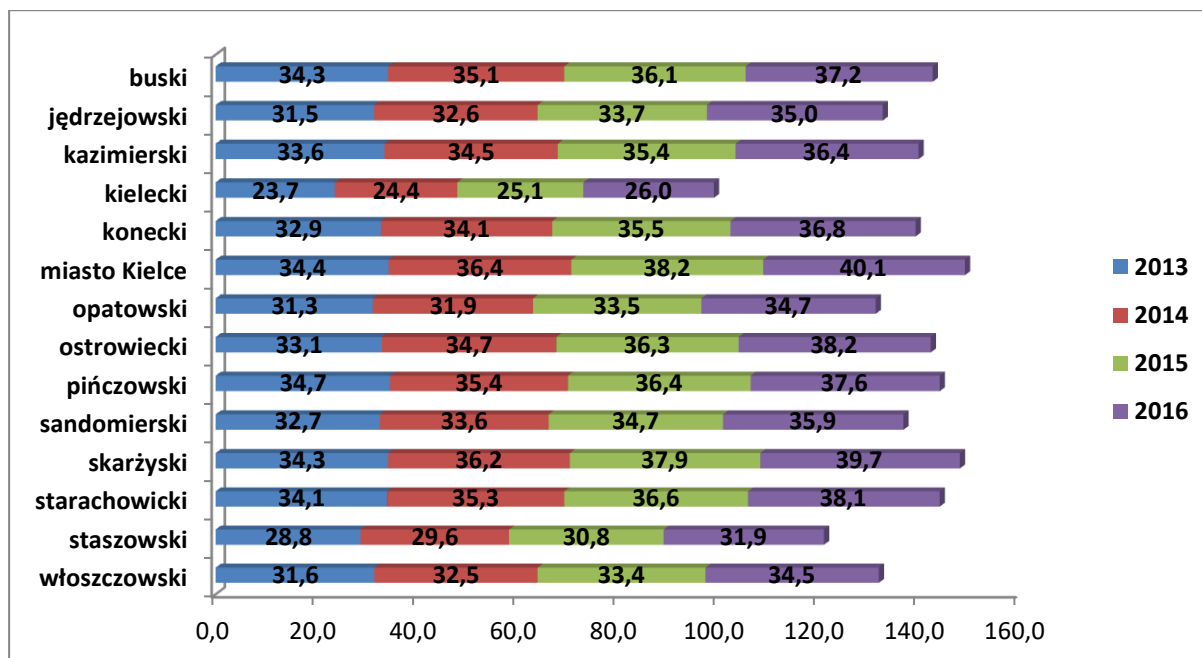

Wykres 3. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2013-2016

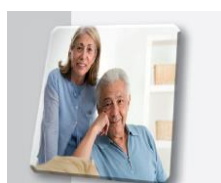

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych GUS.

Wykres 4. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2013-2016

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie danych GUS.

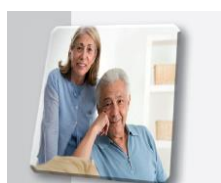

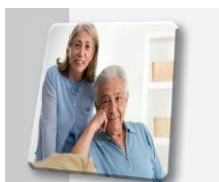
Szczegółowe dane dotyczące ekonomicznych grup wieku ludności w poszczególnych gminach w latach 2013-2016 przedstawia tabela 2.

Tabela 2. Podział ekonomicznych grup wieku ludności w województwie świętokrzyskim w latach 2013-2016.

Gminy	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym				Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym			
	2013	2014	2015	2016	2013	2014	2015	2016
Busko-Zdrój	122,1	125,5	131,3	138,7	33,2	34,1	35,5	37,2
Gnojno	116,3	122,2	127,9	128,2	35,7	36,5	37,0	37,5
Nowy Korczyn	139,0	144,3	149,5	156,0	37,2	38,3	38,6	39,4
Pacanów	136,6	141,2	145,7	147,8	37,9	38,8	39,7	39,7
Solec Zdrój	114,5	116,3	120,7	122,6	32,9	33,6	34,2	35,0
Stopnica	-	-	123,7	127,6	-	-	34,5	35,8
Tuczępy	108,3	117,9	122,0	122,6	34,0	34,5	35,4	35,7
Wiślica	135,3	137,7	136,9	139,9	34,7	34,8	35,4	35,8
POWIAT BUSKI	123,8	127,9	132,3	137,0	34,3	35,1	36,1	37,2
Imielno	114,8	118,5	117,6	119,1	35,3	36,1	36,8	38,1
Jędrzejów	112,1	117,0	122,8	128,5	31,7	33,2	34,8	36,2
Małogoszcz	82,3	86,3	91,6	95,7	26,2	27,4	28,5	30,3
Nagłowice	111,1	112,3	116,8	117,7	34,8	35,0	35,5	35,8
Oksa	112,0	115,6	118,1	120,4	34,6	35,3	36,1	37,0
Sędziszów	106,6	111,6	115,3	119,8	29,5	30,9	32,2	33,8
Słupia	112,8	117,2	121,6	124,7	34,8	34,7	36,2	36,7
Sobków	90,7	93,1	95,0	97,8	28,3	28,7	29,4	29,9
Wodzisław	134,1	136,8	139,9	147,4	38,6	39,6	39,8	41,7
POWIAT JĘDRZEJOWSKI	106,6	110,5	114,7	118,9	31,5	32,6	33,7	35,0
Bejsce	149,7	157,0	167,3	169,6	36,0	36,1	37,7	37,9
Czarnocin	137,8	143,4	150,5	162,0	34,0	34,5	34,2	36,0
Kazimierza Wlk.	133,1	137,7	142,9	145,5	32,2	33,3	34,3	35,5
Opatowiec	147,1	159,0	169,0	188,8	37,1	39,0	39,5	41,4
Skalbmierz	113,2	118,5	123,0	128,6	33,7	34,4	35,6	35,6
POWIAT KAZIMIERSKI	132,5	138,3	144,4	150,0	33,6	34,5	35,4	36,4
MIASTO KIELCE	138,6	145,0	150,3	153,8	34,4	36,4	38,2	40,1

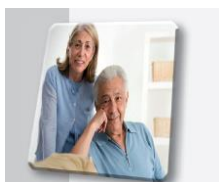

Bieliny	61,4	64,2	66,5	69,3	21,2	21,9	22,4	22,6
Bodzentyn	89,2	92,3	96,6	99,1	26,2	26,8	27,4	28,4
Chęciny	87,7	91,9	96,4	102,1	25,4	26,6	27,8	29,3
Chmielnik	98,9	103,2	107,0	108,0	29,9	30,5	31,5	32,4
Daleszyce	71,1	75,0	79,0	83,4	21,7	22,2	22,9	23,6
Górno	56,3	59,2	62,9	65,6	18,7	19,3	20,3	21,4
Łagów	89,7	93,5	95,0	98,9	27,3	27,7	28,4	28,8
Łopuszno	82,2	84,4	88,1	91,7	26,3	26,9	27,2	28,2
Mastów	68,6	72,0	76,5	81,9	20,2	21,0	22,0	23,0
Miedziana Góra	67,0	70,1	74,5	78,1	20,3	21,2	22,3	23,2
Mniów	68,4	72,0	75,4	78,1	22,5	23,3	23,6	24,3
Morawica	58,6	60,5	63,7	66,4	19,3	19,9	21,1	22,1
Nowa Słupia	113,6	119,5	121,6	128,1	29,7	30,5	31,3	32,2
Piekoszów	65,3	70,1	72,5	76,6	21,0	21,7	22,5	23,0
Pierzchnica	91,1	95,2	98,7	98,3	28,9	29,4	29,4	29,9
Raków	110,5	119,6	120,3	124,5	33,0	33,6	33,4	34,4
Sitkówka-Nowiny	82,9	85,5	88,4	95,6	25,5	26,3	27,2	28,8
Strawczyn	59,3	62,4	65,1	68,2	19,6	20,2	20,9	21,5
Zagnańsk	105,1	110,9	114,4	119,1	27,7	28,2	29,0	30,0
POWIAT KIELECKI	76,9	80,5	83,8	87,5	23,7	24,4	25,1	26,0
Fałków	131,3	132,7	140,1	143,2	36,6	37,8	38,8	40,3
Gowarczów	99,2	104,4	111,0	117,4	29,6	30,6	31,6	32,9
Końskie	124,4	131,6	139,2	145,4	33,1	34,5	36,2	37,5
Radoszyce	94,4	97,8	101,7	104,7	28,0	28,9	29,8	31,1
Ruda Maleniecka	144,2	147,3	144,9	147,1	40,5	41,4	41,3	40,5
Słupia Konecka	123,0	125,5	128,9	132,9	33,5	34,4	34,4	34,9
Smyków	75,4	76,8	81,4	83,8	25,7	25,5	27,3	28,3
Stąporków	143,1	151,1	159,5	168,1	35,2	36,7	38,4	40,0
POWIAT KONECKI	121,1	126,8	133,2	138,6	32,9	34,1	35,5	36,8
Baćkowice	99,1	100,4	105,1	109,1	28,8	29,2	30,1	30,9
Iwaniska	89,8	92,5	96,8	98,4	28,6	28,3	29,0	29,5
Lipnik	115,1	117,7	122,2	127,7	31,0	31,5	32,3	33,6
Opatów	127,6	134,3	143,6	150,9	33,3	34,3	36,2	38,0
Ożarów	101,5	106,8	115,3	122,6	28,5	30,0	32,3	34,1
Sadowie	124,5	127,2	132,7	135,0	33,3	33,9	36,0	36,9
Tartów	139,6	144,8	146,9	152,3	35,1	35,1	36,4	36,7
Wojciechowice	116,6	120,7	127,5	130,1	33,9	34,1	36,0	36,6

**RAPORT Z MONITORINGU
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO PROGRAMU NA RZECZ OSÓB STARSZYCH
ZA 2017 ROK**

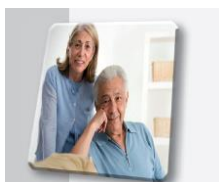
POWIAT OPATOWSKI	112,7	116,9	123,3	128,4	31,3	31,9	33,5	34,7
Bałtów	130,0	131,2	133,3	138,5	35,3	35,1	35,0	35,1
Bodzechów	115,8	119,2	125,1	132,3	32,3	32,8	33,3	34,6
Ćmielów	127,3	133,2	139,7	147,3	34,3	35,5	36,4	37,8
Kunów	111,3	116,7	119,1	124,8	30,5	31,2	31,9	33,0
Ostrowiec Św.	137,8	147,4	159,9	169,2	33,3	35,5	37,8	40,3
Waśniów	100,7	103,8	107,3	112,2	32,6	33,2	33,9	34,3
POWIAT OSTROWIECKI	128,7	136,1	145,1	153,4	33,1	34,7	36,3	38,2
Działoszyce	157,6	166,0	172,9	180,8	42,6	44,2	45,0	46,3
Kije	124,5	129,4	132,0	136,6	34,9	35,1	35,7	36,6
Michałów	114,0	116,7	118,7	125,0	36,8	37,4	37,6	38,7
Pińczów	122,5	127,6	133,9	142,8	31,8	32,4	33,7	35,0
Złota	140,8	151,4	155,8	158,7	37,9	38,9	39,6	40,8
POWIAT PIŃCZOWSKI	127,9	133,6	138,7	146,1	34,7	35,4	36,4	37,6
Dwikozy	123,1	129,1	133,3	139,0	31,3	31,9	32,7	34,3
Klimontów	99,3	102,9	106,7	112,4	30,5	30,8	31,4	32,3
Koprzywnica	109,4	114,7	119,6	126,6	31,8	31,9	32,6	34,1
Łoniów	100,3	105,3	111,6	115,9	30,8	31,9	33,4	34,4
Obrazów	121,1	126,1	131,6	137,2	34,6	35,0	36,3	37,2
Samborzec	121,9	125,9	130,1	131,9	34,3	34,8	35,5	36,2
Sandomierz	130,5	137,6	144,5	151,9	33,7	35,2	36,7	38,4
Wilczyce	114,2	121,4	122,8	127,6	31,1	31,9	31,9	32,6
Zawichost	115,3	122,2	126,9	131,3	35,0	35,9	37,5	38,7
POWIAT SANDOMIERSKI	117,7	123,4	128,6	134,2	32,7	33,6	34,7	35,9
Bliżyn	125,3	132,6	141,2	144,8	31,7	32,9	34,2	34,8
Łączna	89,4	99,1	94,6	96,2	27,8	29,7	27,9	28,1
Skarżysko- Kość.	109,8	112,8	114,8	121,4	30,2	30,9	31,2	33,0
Skarżysko-Kam.	158,3	166,4	175,6	182,3	36,1	38,5	41,0	43,2
Suchedniów	145,7	151,7	160,5	168,8	34,0	35,0	36,2	38,1
POWIAT SKARŻYSKI	142,4	150,0	157,3	163,5	34,3	36,2	37,9	39,7
Brody	103,7	106,4	110,4	113,8	31,0	31,1	31,5	32,0
Mirzec	104,8	108,4	111,6	114,1	31,5	32,3	32,8	33,5
Pawłów	83,6	84,5	87,8	90,5	27,9	28,0	28,5	28,9
Starachowice	153,5	162,9	170,1	179,1	36,9	38,9	40,9	43,2
Wąchock	134,6	142,8	150,2	156,0	35,1	36,2	37,1	38,2

**RAPORT Z MONITORINGU
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO PROGRAMU NA RZECZ OSÓB STARSZYCH
ZA 2017 ROK**

POWIAT STARACHOWICKI	126,3	132,2	138,0	144,0	34,1	35,3	36,6	38,1
Bogoria	89,8	94,8	97,6	103,2	30,5	31,2	31,7	32,5
Łubnice	126,8	131,8	135,8	145,1	37,4	37,4	38,2	38,2
Oleśnica	107,6	106,5	108,5	111,0	30,8	29,9	30,7	31,5
Osiek	95,4	97,5	98,7	100,9	30,9	30,8	31,1	31,2
Połaniec	69,7	74,9	80,9	86,0	18,8	20,2	21,7	23,5
Rytwiany	96,6	103,4	108,9	112,2	29,5	30,1	31,4	31,8
Staszów	107,6	113,3	119,9	127,3	30,4	31,7	33,4	34,9
Szydłów	123,6	126,3	124,4	127,6	31,9	32,4	32,9	33,2
POWIAT STASZOWSKI	98,9	103,5	107,9	113,2	28,8	29,6	30,8	31,9
Kluczewsko	94,7	93,6	98,4	101,1	30,5	30,4	30,4	31,0
Krasocin	86,9	90,3	93,2	95,9	27,8	28,7	29,5	30,0
Moskorzew	147,4	146,5	154,0	157,3	39,4	39,5	40,8	41,9
Radków	155,6	160,0	164,6	176,3	40,3	42,7	43,9	45,3
Secemin	142,8	147,1	145,6	143,6	38,6	39,1	39,2	39,4
Włoszczowa	105,6	112,7	117,8	123,2	30,3	31,4	32,6	34,4
POWIAT WŁOSZCZOWSKI	107,6	111,9	116,0	119,8	31,6	32,5	33,4	34,5
RAZEM (102 gminy)	114,5	119,8	125,0	130,0	31,5	32,6	33,9	35,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

**RAPORT Z MONITORINGU
ŚWIĘTOKRZYSKIEGO PROGRAMU NA RZECZ OSÓB STARSZYCH
ZA 2017 ROK**

IV. WSPARCIE SENIORÓW W OBSZARZE OCHRONY ZDROWIA

Jednym z najważniejszych obszarów w polityce senioralnej jest obszar ochrony zdrowia. Świętokrzyski Program na rzecz osób starszych określił ten obszar interwencji jako priorytetowy. W tym zakresie niezbędne jest systematyczne zwiększanie nakładów zarówno na doraźną pomoc lekarską, jak i na opiekę długoterminową. Niezbędny jest rozwój infrastruktury „zdrowotnej” służącej osobom w podeszłym wieku tj. sieci oddziałów opieki geriatrycznej i paliatywnej oraz sieci hospicjów.

W celu systematycznego podnoszenia jakości i dostępności udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej jednym z najważniejszych elementów jest stan oraz wyposażenie w infrastrukturę w ochronie zdrowia. Największe zasoby występują w podstawowej opiece zdrowotnej, która stanowi pierwsze ogniwo w dotarciu pacjenta do systemu ochrony zdrowia. W dalszym ciągu widoczny jest bardzo niski poziom zabezpieczenia potrzeb obywateli, którzy stali się niesamodzielnymi w związku z chorobą, urazem lub wiekiem. Obserwuje się istotny deficyt jednostek świadczących opiekę długoterminową. System opieki zdrowotnej i społecznej nad osobami starszymi w Polsce jest niedostatecznie dostosowany do potrzeb tej populacji. System musi spełniać standardy podejścia geriatrycznego - powszechności, jakości, dostępności i kompleksowości zaspokajania złożonych potrzeb. Długotrwała opieka nad niedołączonymi i poważnie chorymi osobami starszymi w Polsce spoczywa głównie na rodzinie - niewystarczająco wspomaganej usługami medycznymi i pozamedycznymi systemu państwa opiekuńczego.

Ważnym elementem monitoringu fakultatywnego Programu była analiza usług świadczonych w ramach systemu ochrony zdrowia ukierunkowanych na leczenie schorzeń wieku podeszłego. Dane z NFZ obejmowały swym zakresem informacje takie, jak: liczba podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych seniorom (poradnie, oddziały geriatryczne, hospicja, oddziały/zespoły opieki paliatywnej, zakłady opiekuńczo - lecznicze), wysokość nakładów, dane dotyczące kadry medycznej świadczącej usługi na rzecz osób starszych.

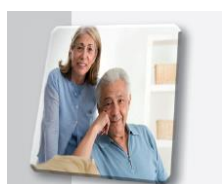
Dane przekazane przez Świętokrzyski Oddział Wojewódzki Narodowego Funduszu Zdrowia w Kielcach informują, że na terenie województwa świętokrzyskiego w 2017 roku funkcjonowało **59 podmiotów** posiadających kontrakt z NFZ, świadczących usługi ukierunkowane na leczenie schorzeń wieku podeszłego, w tym: 2 poradnie, 2 oddziały

geriatryczne, 24 hospicja (zwiększenie o 1 w porównaniu do roku poprzedniego), 12 oddziałów/zespołów opieki paliatywnej (zwiększenie o 4 w porównaniu do roku poprzedniego) oraz 19 zakładów opiekuńczo-leczniczych (zwiększenie o 3 w porównaniu do roku poprzedniego). Wartość nakładów przekazanych przez Świętokrzyski Oddział Wojewódzki NFZ w Kielcach na opiekę geriatryczną w okresie styczeń – wrzesień 2017 dla zakresów, które od 01.10.2017 weszły do systemu podstawowego szpitalnego zabezpieczenia świadczeń opieki zdrowotnej tzw. „sieci szpitali”, dla których finansowanie świadczeń realizowane jest w ramach ustalonego dla danej placówki ryczałtu, wynosi: **4 117 937 zł**. Łączna wysokość nakładów NFZ na opiekę geriatryczną w regionie w badanym okresie poza tzw. „siecią szpitali” wyniosła: **43 861 681,90 zł**, tj. o **2 404 758,90 zł** więcej w porównaniu do roku 2016. Szczegółowe dane dotyczące poszczególnych podmiotów świadczących usługi zdrowotne dla seniorów zakontraktowane przez NFZ zwarte zostały w Tabeli nr 3.

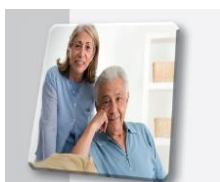
Tabela 3. Liczba podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych posiadających kontrakt z NFZ w 2017 roku.

PORADNIE		
L.P.	JEDNOSTKA	ADRES
1	"CENTRUM DIALIZA" SP. Z O.O.	ul. Szpitalna 4 27-500 Opatów
2	SAMODZIELNY PUBLICZNY ZESPÓŁ ZAKŁADÓW OPIEKI ZDROWOTNEJ W STASZOWIE	ul. 11 Listopada 78 28-200 STASZÓW

ODDZIAŁY GERIATRYCZNE		
L.P.	JEDNOSTKA	ADRES
1	SAMODZIELNY PUBLICZNY ZESPÓŁ ZAKŁADÓW OPIEKI ZDROWOTNEJ W STASZOWIE	ul. 11 Listopada 78 28-200 Staszów
2	ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ W BUSKU-ZDROJU	ul. Bohaterów Warszawy 67 28-100 Busko-Zdrój

HOSPICJA		
L.P.	JEDNOSTKA	ADRES
1	CENTRUM MEDYCZNE MAXMED	ul. Kolejowa 27F 28-500 Kazimierza Wielka
2	N.Z.O.Z. "JANMED"	ul. Partyzantów 12 28-500 Kazimierza Wielka
3		ul. Batalionów Chłopskich 33 28-400 Pińczów
4	NIEPUBLICZNY SPECJALISTYCZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ "GASMED" W STARACHOWICACH	ul. Iglasta 2 27-200 Starachowice
5	NIEPUBLICZNY SPECJALISTYCZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ GOMED-OSTROWIEC SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWA	ul. Bohaterów Warszawy 106 28-100 Busko Zdrój
6		al. IX Wieków Kielc 8 25-516 Kielce
7		ul. Polna 9F 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
8		ul. Godów 84A 27-225 Kałków/pow. starachowicki
9	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ "MEDYK" W KOPRZYWNICY	ul. Szkolna 12 27-660 Koprzywnica
10	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ "OPIEKA" W BILCZY	ul. Ściegiennego 7A 26-026 Bilcza
11	CENTRUM MEDYCZNE "OPIEKUN" SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	ul. Słowackiego 60 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
12		ul. Obrońców Westerplatte 4a, 27-600 Sandomierz
13	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ DAMED DARIUSZ KUCHARCZYK, JOANNA KUCHARCZYK SPÓŁKA JAWNA	ul. Emilii Peck 9A 26-130 Suchedniów
14	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ DIAMED W KIELCACH	ul. Bolesława Chrobrego 9 28-300 Jędrzejów
15		ul. Paderewskiego 48 25-502 Kielce
16		ul. Mickiewicza 26-230 Radoszyce
17		Ul. Ogrodowa 2 26-067 Strawczyn
18		Ul. Warszawska 24 26-200 Końskie
19	NZOZ - ASMEDICA ANETA MAJ	ul. Spółdzielcza 8B 26-200 Końskie
20		ul. Kietczyzna-Gościńiec 38 28-100 Kietczyzna
21	STOWARZYSZENIE OPIEKI PALIATYWNO-	Ruda Białaczkowska 1A

	HOSPICYJNEJ IM. BŁOGOSŁAWIONEGO KS. KAZIMIERZA SYKULSKIEGO W RUDZIE BIAŁACZOWSKIEJ	26-225 Ruda Białaczowska
22	ŚWIĘTOKRZYSKIE CENTRUM ONKOLOGII W KIELCACH	ul. Jagiellońska 74B 25-734 Kielce
23	NZON "NOWE ŻYCIE"- I.OGONEK, Z. OGONEK SPÓŁKA JAWNA	ul. Mleczarska 11 29-100 Włoszczowa
24	ZESPÓŁ PLACÓWEK OPIEKUŃCZO LECZNICZYCH CARITAS DIECEZJI KIELECKIEJ W KIELCACH	ul. Wesoła 58 25-363 Kielce

ODDZIAŁY/ZESPOŁY OPIEKI PALIATYWNEJ

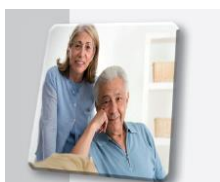
L.P.	JEDNOSTKA	ADRES
1	ARTMEDIK SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	ul. Małogoska 25 28-300 Jędrzejów
2	NIEPUBLICZNY SPECJALISTYCZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ GOMED-OSTROWIEC SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ SPÓŁKA KOMANDYTOWA	ul. Godów 84A 27-255 Kałków pow. starachowicki
3	STASZOWSKIE CENTRUM MEDYCZNE SPÓŁKA Z OGRANICZONĄ ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Pl. Ks. Romana Kotlarza 9 28-200 Konieńoty
4	PARAFIALNY ODDZIAŁ AKCJI KATOLICKIEJ PRZY PAR. ŚW. MICHAŁA W OSTROWCU ŚWIĘTOKRZYSKIM	ul. Focha 5 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
5	POWIATOWY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ	ul. Radomska 70 27-200 Starachowice
6	SZPITAL SPECJALISTYCZNY DUCHA ŚWIĘTEGO W SANDOMIERZU	ul. Schinzla 13 27-600 Sandomierz
7	ŚWIĘTOKRZYSKIE CENTRUM ONKOLOGII W KIELCACH	ul. Artwińskiego 3 25-734 Kielce
8	ZESPÓŁ PLACÓWEK OPIEKUŃCZO LECZNICZYCH CARITAS DIECEZJI KIELECKIEJ W KIELCACH	ul. Księcia Mieszka I 48C 25-624 Kielce
9	FUNDACJA GOSPODARCZA ŚW. BRATA ALBERTA	ul. Bohaterów Warszawy 67 28-100 Busko-Zdrój
10	STOWARZYSZENIE OPIEKI PALIATYWNO-HOSPICYJNEJ IM. BL. KS KAZIMIERZA SYKULSKIEGO W RUDZIE BIAŁACZOWSKIEJ	Ruda Białaczowska 1 26-225 Ruda Białaczowska
11	ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ W KOŃSKICH	ul. Gimnazjalna 41B 26-200 Końskie

12	ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ WE WŁOSZCZOWIE	ul. Żeromskiego 28 29-100 Włoszczowa
----	---	---

ZAKŁADY OPIEKUŃCZO-LECZNICZE		
L.P.	JEDNOSTKA	ADRES
1	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ - "MEDYK" W KOPRZYWNICY	ul. Szkolna 12 27-660 Koprzywnica
2	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ PROFILAKTYKA	26-015 Osiny 54B
3	NIEPUBLICZNY ZAKŁAD OPIEKI ZDROWOTNEJ ZAKŁAD OPIEKUŃCZO-LECZNICZY I REHABILITACYJNY W BILCZY	ul. Osikowa 4 26-026 Bilcza
4	STASZOWSKIE CENTRUM MEDYCZNE SPÓŁKA Z ORGANICZONA ODPOWIEDZIALNOŚCIĄ	Pl. Ks. Romana Kotlarza 9 28-200 Koniełoty
5	SAMODZIELNY PUBLICZNY ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ W KAZIMIERZY WIELKIEJ	ul. Partyzantów 12 28-500 Kazimierza Wielka
6	SZPITAL POWIATOWY W CHMIELNIKU	ul. Kielecka 1-3 26-020 Chmielnik
7	ZAKŁAD OPIEKI DŁUGOTERMINOWEJ "ANNA" A.KONECZNA-BARWICKA, D.SORBIAN SP.J.	ul. Kościelna 16A 26-115 Skarżysko-Kościelne
8	ZAKŁAD OPIEKUŃCZO LECZNICZY W KUROZWĘKACH	ul. Kościelna 4 28-200 Kurozwęki
9	ZAKŁAD OPIEKUŃCZO-LECZNICZY DLA PRZEWLEKLE CHORYCH - ZGR. SŁUG JEZUSA - KIELCE	ul. Wesoła 45 25-363 Kielce
10	ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ W KOŃSKICH	ul. Gimnazjalna 41B 26-200 Końskie
11	ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ W OSTROWCU ŚWIĘTOKRZYSKIM	ul. Szymanowskiego 11 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski
12	ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ W PIŃCZOWIE	ul. Armii Krajowej 22 28-400 Pińczów
13	ZESPÓŁ OPIEKI ZDROWOTNEJ W SKARŻYSKU KAMIENNEJ SZPITAL POWIATOWY IM. MARII SKŁODOWSKIEJ-CURIE	ul. Ekonomii 4 26-110 Skarżysko-Kamienna
14	ZESPÓŁ PLACÓWEK OPIEKUŃCZO LECZNICZYCH CARITAS DIECEZJI KIELECKIEJ W KIELCACH	ul. Dworcowa 6 28-340 Sędziszów
15		ul. Księcia Mieszka I 48C 25-624 Kielce
16		ul. Czarnowska 2A 26-065 Piekoszów
17	FUNDACJA GOSPODARCZA ŚW. BRATA ALBERTA	ul. Bohaterów Warszawy 67 28-100 Busko-Zdrój

18	TOP MEDICUS SP. Z O.O.	ul. Szpitalna 9 27-500 Opatów
19	ZAKŁAD PIELĘGNACYJNO-OPIEKUŃCZY W KIELCACH	ul. Jana III Sobieskiego 30 25-124 Kielce

Otrzymane dane dotyczące wysokości nakładów NFZ na opiekę geriatryczną w 2017 roku, podane zostały w łącznej kwocie, tj. bez rozbicia na rodzaje placówek.

Źródło: NFZ Kielce

Tabela 4. Lekarze geriatrzy oraz rehabilitanci działający w oparciu o kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia w 2017 roku

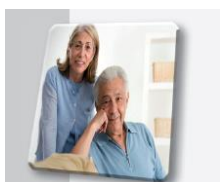
	Ilość	
	2016	2017
Lekarze geriatrzy	5	5
Rehabilitanci (uwzględniono: - fizjoterapeuta - specjalista fizjoterapii - technik fizjoterapii)	1 295	1 381

Źródło: NFZ Kielce

W 2017 roku na terenie województwa świętokrzyskiego **5 lekarzy geriatrów** oraz **1381 rehabilitantów** posiadało kontrakt z NFZ. W porównaniu do roku 2016 nastąpił wzrost liczby rehabilitantów o 86.

V. WSPARCIE SENIORÓW W OBSZARZE DZIAŁAŃ SAMORZĄDÓW GMINNYCH I POWIATOWYCH

W rozdziale tym zaprezentowane zostaną dane uzyskane w procesie ankietyzacji świętokrzyskich samorządów gminnych i powiatowych. W ankiecie samorzady zapytane zostały m.in. o zasoby infrastrukturalne świadczące pomoc i wsparcie osobom starszym, jak również potrzeby w tym zakresie oraz plany utworzenia poszczególnych typów placówek, dostępności usług rehabilitacyjnych, skali wsparcia pomocy społecznej osób starszych korzystających, działań samorządów w zakresie pobudzania aktywności społecznej, przygotowania kadr samorządowych do pracy z seniorami, współpracy z organizacjami pozarządowymi w zakresie pomocy i wsparcia seniorów.

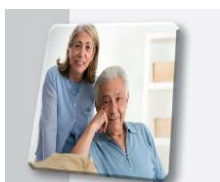

Zasoby infrastrukturalne

Według danych ankietowych w regionie funkcjonuje **204** placówek działających na rzecz osób starszych, co stanowi **wzrost o 22** placówki w porównaniu do roku 2016, natomiast zapotrzebowanie na tego typu placówki w całym regionie świętokrzyskim utrzymuje się na podobnym poziomie, w porównaniu z okresem z 2016 roku. Warto zwrócić uwagę, iż ankietowani wykazywali w ilości domów pomocy społecznej świadczących swoje usługi seniorom również placówki, które nie są nimi formalnie - placówki zapewniające całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym, przewlekle chorym lub osobom w podeszłym wieku, prowadzonych w ramach działalności gospodarczej i statusowej (dane wykazanych placówek w załączniku II). W tabeli 5 przedstawiono szczegółowe dane ilościowe dotyczące zasobów infrastrukturalnych w latach 2016-2017 tj. placówek działających na rzecz osób starszych na terenie województwa świętokrzyskiego:

Tabela 5. Liczba placówek działających na rzecz osób starszych na terenie woj. świętokrzyskiego stan na 31.12.2017 r.

JEDNOSTKA	ILOŚĆ		ZAPOTRZEBOWANIE		PLANOWANE UTWORZENIE W 2018 R	
	2016	2017	GMINA	POWIAT	GMINA	POWIAT
Dom Pomocy Społecznej	11	11	24	2	3	1
Rodzinny Dom Pomocy	10	10	17	1	2	0
Dzienny Dom Pomocy	4	4	24	1	2	0
Środowiskowy Dom Samopomocy	26	26	12	1	1	0
Zakład Opiekuńczo-Leczniczy	14	17	21	1	1	1
Mieszkania chronione	16	17	23	4	6	2
Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	12	22	25	1	2	0
Klub Seniora	55	54	40	1	22	0
Uniwersytet Trzeciego Wieku	14	21	7	1	4	0

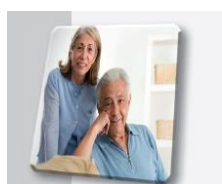
Dzienny Dom Seniora	5	8	28	1	3	0
Poradnia geriatryczna	4	3	34	4	0	0
Inne	8	11	1	1	1	1
RAZEM	182	204	256	19	47	5

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

W przeprowadzonym badaniu ankietowym samorzady wykazały, iż w 2018 roku planowane jest **utworzenie 47 podmiotów przez samorzady gminne i 5 przez samorzady powiatowe**, co stanowi 19% ogólnego zapotrzebowania. Na przestrzeni dwóch ostatnich lat zaobserwować można poprawę w zakresie zasobów infrastrukturalnych działających na rzecz osób starszych. Analiza zasobów infrastruktury dedykowanej osobom starszym oraz potrzeb w tym zakresie w regionie wskazuje, iż największe zapotrzebowanie zgłaszane jest w zakresie podmiotów takich jak: poradnie geriatryczne, mieszkania chronione, domy pomocy społecznej oraz kluby seniora – gdzie warto wspomnieć, że deklarowana ilość placówek do otwarcia w 2018 roku uległa podwojeniu w stosunku do danych z ubiegłego roku. Istotnym instrumentem wpływającym na rozwój tego typu infrastruktury mogą być środki Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Świętokrzyskiego na lata 2014-2020. Deklarowane utworzenie nowych placówek przedstawia tabela 6.

Tabela 6. Deklarowane utworzenie placówek w 2018 roku.

JEDNOSTKA	MIEJSCE PLANOWANEGO UTWORZENIA	
	GINA	POWIAT
Dom Pomocy Społecznej	Daleszyce, Baćkowice, Iwaniska	skarżyski
Rodzinny Dom Pomocy	Sędziszów, Daleszyce	-
Dzienny Dom Pomocy	Sędziszów, Daleszyce,	-
Środowiskowy Dom Samopomocy	Radków	-
Zakład Opiekuńczo-Lecznicy	Opatów	opatowski
Mieszkania chronione	Kazimierza Wielka Słupia Konecka Starachowice, Oleśnica, Radków, Włoszczowa	kazimierski, skarżyski

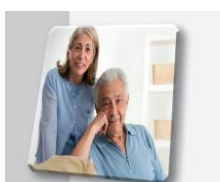
Wypożyczalnia sprzętu rehabilitacyjnego	Kazimierza Wielka Daleszyce	-
Klub Seniora	Busko-Zdrój, Imielno, Słupia Jędrzejowska, Bejsce, Czarnocin, Daleszyce, Górno, Nowa Słupia, Piekoszów, Strawczyn, Zagnańsk, Radoszyce, Ożarów, Bodzechów, Złota, Brody, Mirzec, Pawłów, Oleśnica, Rytwiany, Kluczewsko, Radków	-
Uniwersytet Trzeciego Wieku	Daleszyce, Miedziana Góra, Zagnańsk, Kluczewsko	-
Dzienny Dom Seniora	Lipnik, Ożarów, Zawichost	-
Poradnia geriatryczna		-
inne		sandomierski

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Zarówno Dom Pomocy Społecznej jak i Środowiskowy Dom Samopomocy mogą świadczyć usługi rehabilitacyjne na zewnątrz (tzw. „otwarte instytucje”), czyli dla osób niebędących mieszkańcami bądź uczestnikami tych placówek. W ramach „Świętokrzyskiego programu na rzecz osób starszych do 2020” rekomendowane jest udostępnianie usług rehabilitacyjnych dla seniorów, którzy nie są mieszkańcami bądź uczestnikami ww. placówek.

Tabela 7. Placówki świadczące usługi rehabilitacyjne „otwarte instytucje” w regionie świętokrzyskim stan na przestrzeni lat 2015-2017

L.p.	ADRES	LICZBA OSÓB KORZYSTAJĄCYCH		
		2015	2016	2017
1	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ Rataje Słupskie 39b, 28-133 Pacanów ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY ul. Rehabilitacyjna 5, 28-100 Busko-Zdrój	5	4	0
2	ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY Ul. Kwiatowa 14, 28-340 Sędziszów	70	0	25

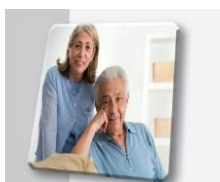
3	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ Polskiego Związku Niewidomych Ul. Złota 7, 25-015 Kielce ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY ul. Jana Pawła II 3, 25-025 Kielce ul. Urzędnicza 16a, 25-013 Kielce ul. Krzemionkowa 1, 25-750 Kielce	50	60	50
4	ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY Józefina 58, 26-070 Łopuszno	15	0	0
5	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ Ul. Grabowska 7, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski Os. Słoneczne 49, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	146	0	0
6	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ „Tęczowe Zacisze” Wola Kopcowa, ul. Kopcówki 3, 26-001 Masłów	-	-	3
RAZEM		286	64	78

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

W 2017 roku z usług rehabilitacyjnych „otwartych instytucji” skorzystało łącznie **78 mieszkańców** województwa świętokrzyskiego. Liczba korzystających seniorów niebędących mieszkańcami bądź uczestnikami tych placówek nieznacznie wzrosła w porównaniu do roku 2016 tj. o **14 osób**

Program na rzecz osób starszych

Według danych ankietowych na poziomie samorządów gminnych programy na rzecz seniorów odnotowano w Ostrowcu Świętokrzyskim, Skarżysku – Kamiennej oraz w Sędziszowie. Wymienione wyżej miasta jako jedyne realizują programy na rzecz osób starszych realizowane na terenie województwa świętokrzyskiego do 2017 roku. Należy wspomnieć, iż żaden z powiatów nie posiada opracowanego programu na rzecz osób starszych.

5.1. Działania podejmowane przez samorzady gmin regionu świętokrzyskiego

Wizyty patronażowe

W 2017 roku w regionie świętokrzyskim **31 gmin** prowadziło wizyty patronażowe dla osób zależnych będących w podeszłym wieku. Łącznie przeprowadzono **8 427 wizyt** tj. o 1447 więcej niż w 2016 roku.

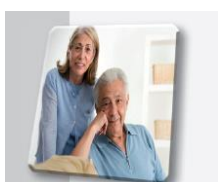
Tabela 8. Przeprowadzone wizyty patronażowe dla osób zależnych w podeszłym wieku w 2017 roku.

L.p.	Gmina	Ilość wizyt
jędrzejowski		
1	Małogoszcz	121
2	Nagłowice	50
kazimierski		
3	Kazimierza Wielka	70
4	Bejsce	255
kielecki		
5	Sitkówka Nowiny	41
6	Zagnańsk	120
7	Pierzchnica	200
8	Mniów	56
konecki		
9	Stąporków	120
10	Radoszyce	193
11	Smyków	3
opatowski		
12	Opatów	371
13	Wojciechowice	77
14	Sadowie	50
15	Lipnik	30

ostrowiecki		
16	Ostrowiec Świętokrzyski	758
17	Kunów	26
pińczowski		
18	Działoszyce	1057
sandomierski		
19	Samborzec	240
20	Zawichost	56
21	Obrazów	90
22	Wilczyce	73
skarżyski		
23	łączna	18
starachowicki		
24	Brody	32
25	Mirzec	65
staszowski		
26	Szydłów	60
27	Bogoria	330
28	Osiek	20
włoszczowski		
29	Włoszczowa	3377
30	Kluczewsko	18
31	Krasocin	450
	RAZEM	8 427

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

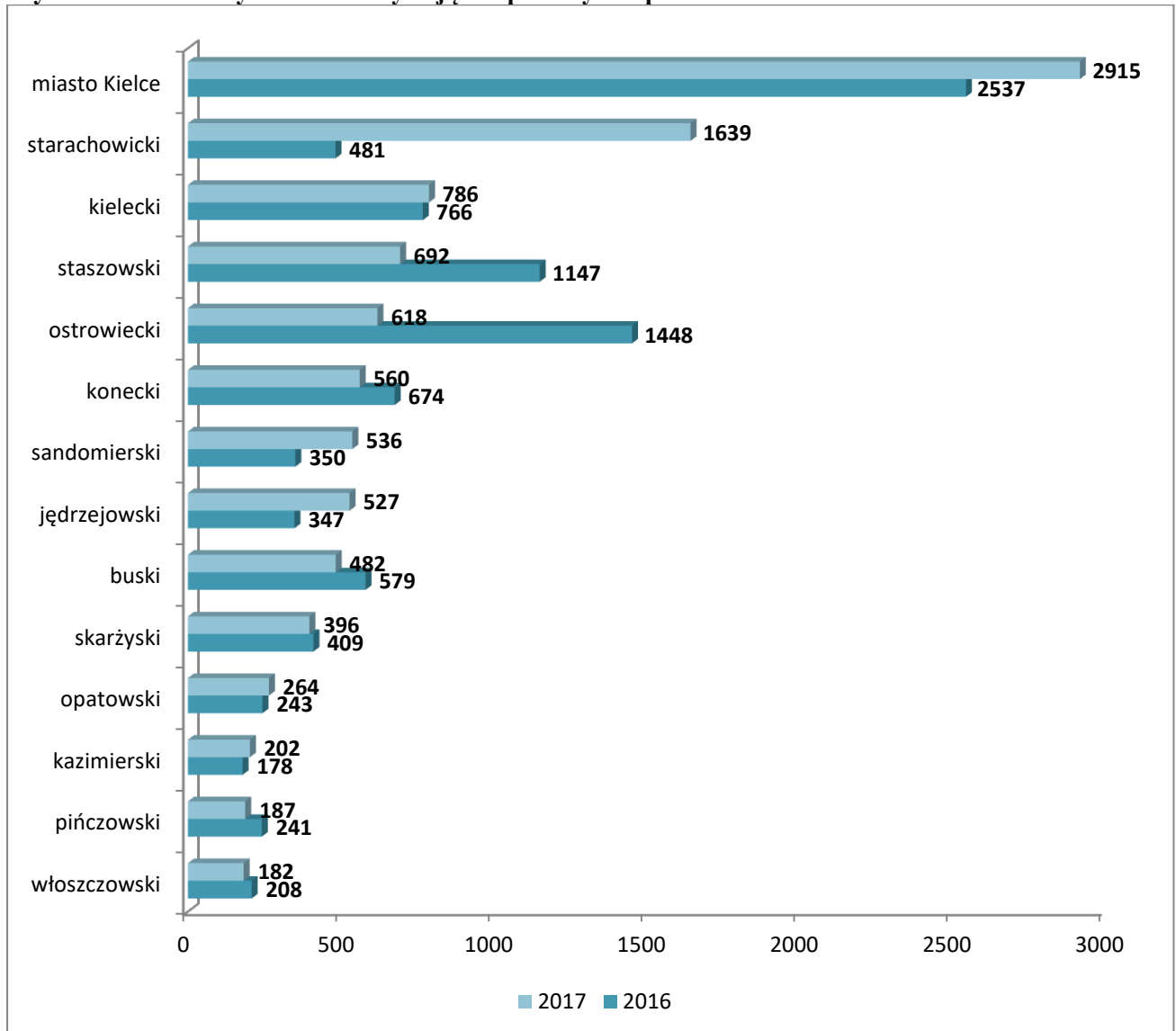

Liczba osób po 65 r.ż. korzystających z pomocy i wsparcia Ośrodków Pomocy Społecznej w regionie świętokrzyskim

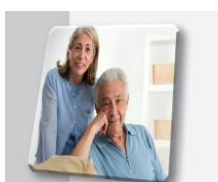
W województwie świętokrzyskim z pomocy i wsparcia ośrodków pomocy społecznej w 2017 roku skorzystało **9 986** osób po 65 r.ż. Dane dotyczące liczby osób objętych wsparciem OPS zagregowane do poziomu powiatu zawarte zostały na poniższym wykresie.

Wykres 5. Osoby starsze korzystające z pomocy i wsparcia OPS w latach 2016 - 2017 r.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

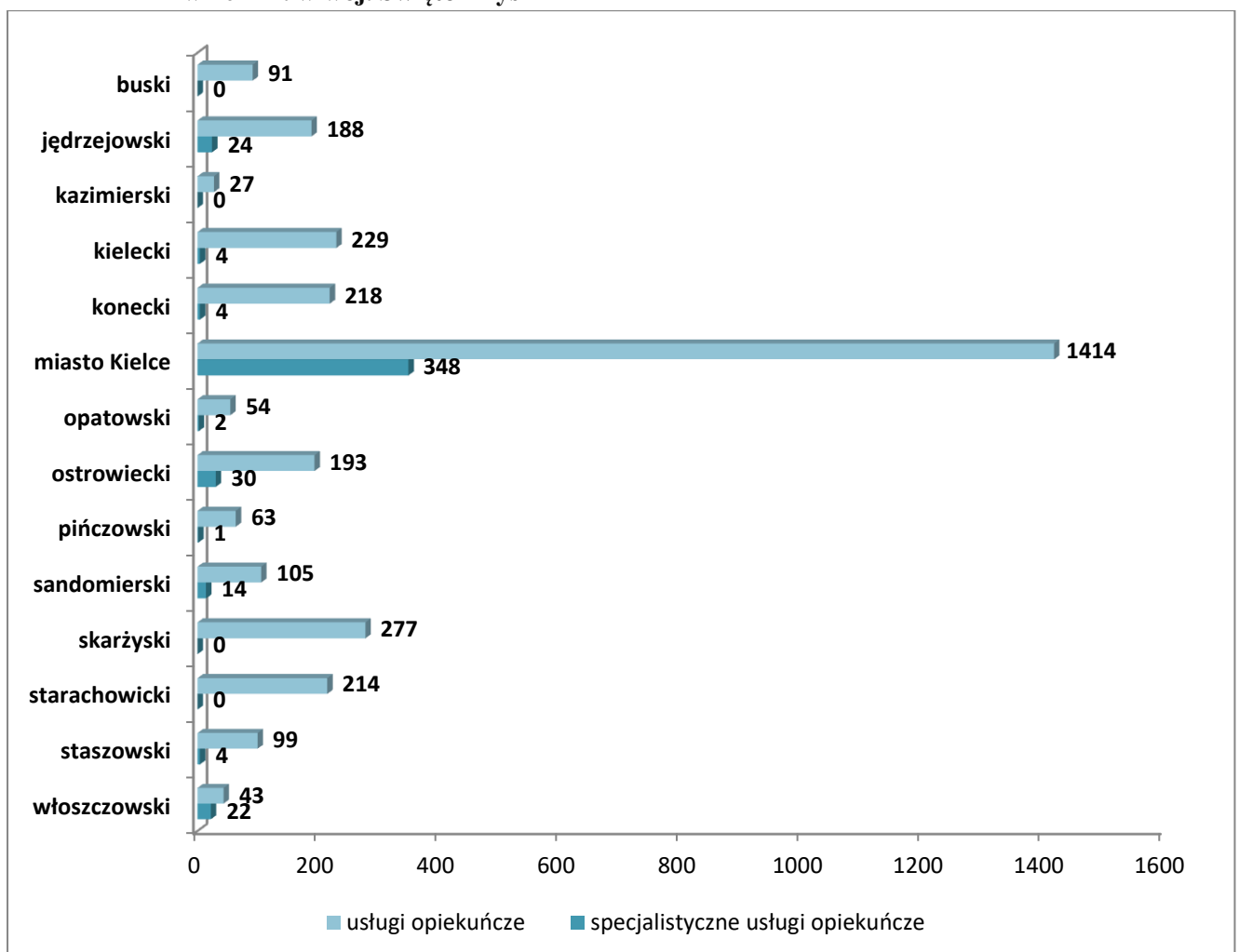
Najwięcej korzystających z pomocy i wsparcia ośrodków pomocy społecznej odnotowano w mieście Kielce - 2915 osób, powiecie starachowickim - 1639 osób oraz powiecie kieleckim -

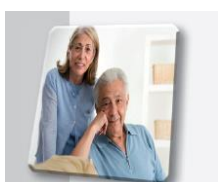
786 osób, najmniej w powiecie włoszczowskim - 182 osoby. Spośród gmin, które udzieliły największego wsparcia znalazły się: miasto Kielce- 2915 osób, Starachowice - 1365 osób, Ostrowiec Świętokrzyski - 419 osób. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż w powiecie starachowickim liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia ops w stosunku do ubiegłego roku wzrosła o 1158 osób - największy wzrost ze wszystkich powiatów, natomiast w powiecie ostrowieckim spadła o 830 osób – największy spadek ze wszystkich powiatów.

W roku 2017 z usług opiekuńczych skorzystało **3215 osób** po 65 roku życia, natomiast ze specjalistycznych usług opiekuńczych- **459 osób** po 65 roku życia (wykres 6)

Wykres 6. Osoby starsze korzystające z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w 2017 r. w woj. Świętokrzyskim

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

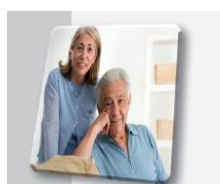
Najwięcej osób po 65 roku życia korzystało z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w Mieście Kielce, stosownie: 1414 i 348, co stanowi odpowiednio 43,98% i 75,82% korzystających ogółem. Z usług specjalistycznych nie korzystały osoby starsze z terenu 3 powiatów: kazimierskiego, skarżyskiego oraz starachowickiego.

Realizacja projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji dla osób starszych

Na terenie **22 gmin** regionu realizowane były projekty z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji, których odbiorcami były osoby starsze (tab.9):

Tabela 9. Realizacja projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji dla osób starszych w 2017 roku.

Lp.	POWIAT	LICZBA OSÓB OBJĘTYCH
buski		
1	Stopnica	60
kazimierski		
2	Kazimierza Wielka	55
kielecki		
3	Bieliny	50
4	Daleszyce	100
5	Miedziana Góra	150
6	Pierzchnica	8
7	Sitkówka Nowiny	35
8	Zagnańsk	100
9	Piekoszów	260
10	m. Kielce	449
konecki		
11	Słupia Konecka	15
12	Stąporków	150
opatowski		
13	Opatów	95
ostrowiecki		

14	Ostrowiec Świętokrzyski	250
15	Bodzechów	106
sandomierski		
16	Sandomierz	30
skarżyski		
17	Suchedniów	173
starachowicki		
18	Starachowice	2700
19	Mirzec	50
staszowski		
20	Połaniec	300
21	Osiek	96
włoszczowski		
22	Radków	30
	Razem	5262

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

W działaniach w ramach projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji łącznie udział wzięło **5262 mieszkańców regionu**. Spośród gmin realizujących projekty najczęściej osób brało udział w projektach realizowanych w gminach: Starachowice - 2700, Połaniec - 300 oraz Ostrowiec Świętokrzyski - 250. Powiaty, które nie wykazały czynnego udziału w projektach/programach z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji dla osób starszych to jędrzejowski oraz pińczowski.

Przedsięwzięcia służące integracji międzypokoleniowej

Działaniami rekomendowanymi do realizacji na poziomie samorządów gminnych są m.in. przedsięwzięcia służące integracji międzypokoleniowej, zlecenie zadań publicznych organizacjom pozarządowym, organizacja szkoleń, warsztatów, kampanii i wolontariat.

W 2017 roku w **52 gminach** realizowane były przedsięwzięcia mające na celu integrację międzypokoleniową (tabela 10).

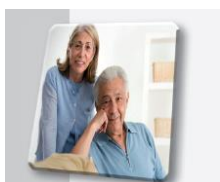
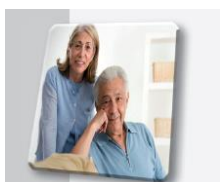
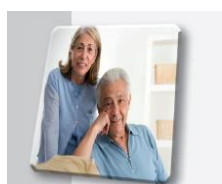

Tabela 10. Realizacja przedsięwzięć służących integracji międzypokoleniowej przez samorządy gminne w regionie świętokrzyskim w 2017 r.

Powiat	Gminy	Główne działania
buski	Pacanów Stopnica	1. Działania miejscowego stowarzyszenia i fundacji. 2. Organizowanie wyjazdów i spotkań dla Seniorów 3. Imprezy okolicznościowe: dożynki, pikniki rodzinne, dzień Babci i Dziadka.
jędrzejowski	Jędrzejów Sędziszów Sobków Wodzisław	1. Przedsięwzięcia organizowane przez Dzienny Dom Pomocy Społecznej w Jędrzejowie. 2. Przedstawienia w Szkołach i Przedszkolach: warsztaty bożonarodzeniowe, koncerty. 3. Zajęcia i spotkania w świetlicach wiejskich 4. Imprezy okolicznościowe.
kazimierski	Bejsce Czarnocin Opatowiec	1. Warsztaty Wielkanocne i Bożonarodzeniowe. 2. Organizacja spotkań w Święta Narodowo-Patriotyczne. 3. Spotkania pokoleniowe organizowane w szkołach. 4. Przegląd Pieśni i Piosenek Patriotycznych. 5. Narodowe czytanie. 7. Imprezy okolicznościowe.
kielecki	Bieliny Chęciny Chmielnik Daleszyce Górno Łopuszno Miedziana Góra Morawica Nowa Słupia Pierzchnica Raków Sitkówka-Nowiny Zagnańsk m. Kielce	1. Wigilia wielopokoleniowa. 2. Spotkania integracyjne w szkołach na terenie gmin. 3. Wspólne kolędowanie w GOK-u. 4. Konkurs kolęd i pastorałek. 5. Integracja międzypokoleniowa w klubach Wolna strefa ASOS 2017r, "Senior na czasie" w ramach regrantingu 6. Spotkania seniorów z młodzieżą szkolną. 7. Wigilia dla osób starszych i samotnych. 8. Organizacja festynu gminnego z okazji Dnia Seniora. 9. Działania Kół Gospodyń Wiejskich zrzeszających osoby z różnych grup wiekowych. 10. Wyjazdy integracyjno-międzypokoleniowe. 11. Warsztaty plastyczne. 12. Spotkania z przedstawicielami Komendy Wojewódzkiej Policji. 13. Warsztaty z rękodzieła, muzyczne, kulinarne. 14. Zajęcia z gimnastyki. 15. Dzień Seniora. 16. Występy lokalnego zespołu ludowego. 17. Wycieczki. 18. Występy uczestników WTZ w Osinach. 19. Rodzinny festyn sportowy. 20. Czytanie dzieciom. 21. Imprezy okolicznościowe.
konecki	Radoszyce Słupia Konecka Smyków Stąporków	1. Dzień Seniora powiązany z pierwszą pomocą przedmedyczną w związku z "Europejskim dniem przywracania czynności serca". 2. Piknik międzypokoleniowy.

		<ul style="list-style-type: none"> 3. Międzypokoleniowy rajd rowerowy. 4. Spotkania z poezją. 5. Aerobik. 6. Wycieczki. 7. Wyjazdy do kina i teatru. 8. Wieczór wigilijny wraz z zespołem SMYKOVIA prezentującym koncert kolęd i pastorałek. 9. Imprezy okolicznościowe.
opatowski	Opatów Ożarów	<ul style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z kombatantami ws. pomocy i poradnictwa. 2. Współpraca w zakresie osób starszych i samotnych z sołtysami, radnymi, policją i stowarzyszeniami w zakresie rozwiązywania bieżących potrzeb. 3. Pobyt u 100-latków i powyżej, tradycja kultywowana od szeregu lat. 4. Piknik integracyjny.
ostrowiecki	Ostrowiec Świętokrzyski	<ul style="list-style-type: none"> 1. Uniwersytet Trzeciego Wieku – prowadzenie spotkań i zajęć z dziećmi w porozumieniu ze szkołami i przedszkolami, corocznie organizowana jest „SENIORIADA” w czerwcu, na którą zapraszani są wszyscy mieszkańcy oraz wiele innych działań stosownie do potrzeb i możliwości np.: sekcje zainteresowań, które organizują prezentacje swoich prac nie tylko na terenie miasta. 2. Kluby Seniora – spotkania z mieszkańcami osiedli, spotkania w szkołach, zapraszanie dzieci ze szkół na uroczystości okolicznościowe np.: z okazji Dnia Babci i Dziadka itp. 3. Dzienny Dom Senior „WIGOR” - organizowanie spotkań okolicznościowych z udziałem dzieci.
pińczowski	Działoszyce Pińczów	<ul style="list-style-type: none"> 1. Spotkania integracyjne międzypokoleniowe. 2. Imprezy okolicznościowe z udziałem osób starszych m.in. Dni Ponidzia, Spotkania w Pińczowskim Samorządowym Centrum Kultury.
sandomierski	Obrazów Sandomierz Wilczyce Zawichost	<ul style="list-style-type: none"> 1. Spotkania organizowane w Klubie Seniora. 2. Spotkanie wigilijno-opłatkowe dla osób starszych i samotnych. 3. Sandomierska Akademia Seniorów. 4. Senioralia. 5. Przegląd kolęd i pastorałek. 6. Spotkanie opłatkowe. 7. Wyścig kolarski, Dożynki. 8. Imprezy okolicznościowe.
skarżyski	Bliżyn Łączna	<ul style="list-style-type: none"> 1. Spotkania uczniów Szkół Podstawowych z seniorami służące kultywowaniu tradycji świątecznych. 2. Uroczystości kulturalne powiązane z występami Kół Gospodyń Wiejskich. 3. Imprezy okolicznościowe.
starachowicki	Brody Mirzec Pawłów Starachowice	<ul style="list-style-type: none"> 1. Wigilia dla osób samotnych. 2. Pikniki Integracyjne - Dzień Dziecka, Pożegnanie lata, Piesze rajdy, Majówki Wiejskie. 3. Dzień Seniora- zabawy sportowe dla rodzin, występy na scenie zarówno seniorów jak i juniorów, nauka tańca. 4. Festyny profilaktyczne połączone z zabawami sportowymi, zawodami w bieganiu, zbiórką datków na

		<p>pomoc potrzebującym.</p> <p>5. Dni Starachowic.</p> <p>6. Jarmark Bożonarodzeniowy, kolędowanie.</p> <p>7. Sylwester pod gwiazdami.</p> <p>8. Kino plenerowe.</p> <p>9. Rajd Miejski na jubileusz 10-lecia UTW.</p>
staszowski	<p>Bogoria</p> <p>Osiek</p> <p>Pońaniec</p> <p>Szydłów</p>	<p>1. Zajęcia praktyczne m.in.: warsztaty wyrobu świec w świątecznej odsłonie, plener rzeźbiarski.</p> <p>2. Konkursy kulinarne „Jesienne menu”, „Święto pieroga”.</p> <p>3. Wigilia Trzech Pokoleń.</p> <p>4. Przywitanie lata.</p> <p>5. Imprezy organizowane przez Towarzystwo Kościuszkowskie.</p> <p>6. Obchody Święta Niepodległości.</p> <p>7. Zawody wędkarskie w ramach Europejskiego Tygodnika Sportu dla wszystkich.</p> <p>8. Wycieczki - zwiedzanie okolicy.</p> <p>9. Inscenizacja "Wesela" S. Wyspiańskiego.</p>
włoszczowski	<p>Kluczewsko</p> <p>Krasocin</p> <p>Radków</p> <p>Secemin</p> <p>Włoszczowa</p>	<p>1. Warsztaty międzypokoleniowe.</p> <p>2. Noc bibliotek.</p> <p>3. Narodowe Czytanie.</p> <p>4. Cała Polska czyta dzieciom.</p> <p>5. Występy muzyczne.</p> <p>6. Wspólne kolędowanie.</p> <p>7. Noc świętojańska.</p> <p>8. Działalność Stowarzyszenia "Jesteśmy Razem w Radkowie".</p> <p>9. Festyny Rodzinne.</p> <p>10. Spotkanie wigilijne.</p> <p>11. Spotkania czytelnicze „Uśmiech Seniora”.</p>

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych zlecone organizacjom pozarządowym

Spośród 102 gmin województwa świętokrzyskiego, jedynie **9 z nich** zleciło w trybie konkursu realizację dla **13** organizacji pozarządowych zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych. Łączna suma środków przeznaczonych na te zadania wyniosła **749 581,97 zł**. W 2016 roku 10 gmin przyznało 14 organizacjom 473 133,20 zł. W poprzednim okresie sprawozdawczym wysokość przeznaczonych środków zwiększyła się o 276 448,77 zł. Szczegółowe dane za rok 2017 przedstawione zostały w tabeli poniżej.

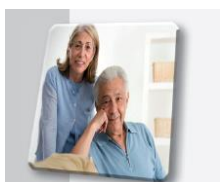

Tabela 11. Zadania publiczne zlecone organizacjom pozarządowym w 2017 roku.

L.p.	Gmina	Liczba organizacji pozarządowych	Wysokość środków
1	Busko-Zdrój	2	9 000,00 zł
2	Nowy Korczyn	1	5 000,00 zł
3	Małogoszcz	1	10 000,00 zł
4	Daleszyce	1	16 000,00 zł
5	m. Kielce	3	353 701,97 zł
6	Słupia Konecka	1	64 800,00 zł
7	Ostrowiec Świętokrzyski	1	226 080,00 zł
8	Sandomierz	1	35 000,00 zł
9	Skarżysko – Kamienna	1	30 000,00 zł
	Razem	13	749 581,97 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Informacje o zadaniach zleconych przez Samorząd Województwa, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, zawarte są w kolejnym rozdziale raportu.

Udział pracowników samorządowych w tym pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w szkoleniach, warsztatach itp.

Respondenci wskazali, iż w 2017 roku 142 pracowników samorządowych brało udział w szkoleniach bądź warsztatach mających na celu podniesienie kompetencji w zakresie pracy z osobami w podeszłym wieku, tj. o 67 pracowników więcej w porównaniu do roku 2016.

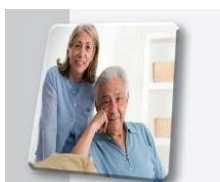
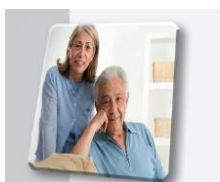

Tabela 12.   **Udział w szkoleniach/warsztatach w 2017 roku.**

L.p.	Powiat	Gmina	Liczba pracowników
1	jędrzejowski	Jędrzejów	2
2		Małogoszcz	2
3		Słupia Jędrzejowska	9
4		Wodzisław	3
5	kazimierski	Kazimierza Wielka	2
6		Skalbmierz	2
7	kielecki	Chęciny	2
8		m. Kielce	58
9		Mniów	1
10		Piekoszów	3
11		Zagnańsk	1
12	konecki	Końskie	3
13		Smyków	2
14		Stąporków	2
15	opatowski	Opatów	2
16	ostrowiecki	Ostrowiec Świętokrzyski	16
17	sandomierski	Sandomierz	13
18		Wilczyce	1
19	skarżyski	Skarżysko-Kamienna	2
20	starachowicki	Brody	1
21		Mirzec	5
22		Wąchock	4
23	staszowski	Osiek	1
24		Staszów	2
25	włoszczowski	Moskorzew	1
26		Secemin	2
Razem			142

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

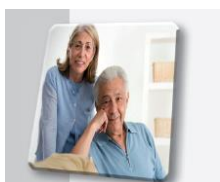
Najwięcej pracowników podnoszących swoje umiejętności w tym zakresie odnotowano w: Kielcach - 58 osób, Ostrowcu Świętokrzyskim – 16 osób oraz Sandomierzu - 13 osób. W porównaniu do 2016 roku zanotowano wzrost liczby uczestników szkoleń o 112 osób. Trend ten jednoznacznie wskazuje, że wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie mieszkańców regionu świętokrzyskiego odzwierciedla rosnącą potrzebę ciągłego podnoszenia kwalifikacji i kompetencji w zakresie pracy z osobami w podeszłym wieku pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Działania na rzecz seniorów we współpracy lub partnerstwie z innymi podmiotami

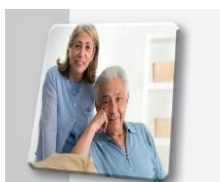
W tabeli 13 zawarto szczegółowe działania w poszczególnych gminach, 38 gmin w 2017 roku podjęło współpracę i zawiązało partnerstwo z innymi podmiotami na rzecz seniorów.

Tabela 13. Współpraca lub partnerstwo z innymi podmiotami w regionie świętokrzyskim w 2017 roku

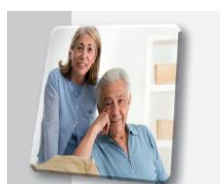
Powiat	Gmina	Działania
buski	Busko-Zdrój, Nowy Korczyn	1. Współpraca z Gminną Radą Seniorów 2. Współpraca Banku Żywności z Ostrowca Świętokrzyskiego z Towarzystwem Miłośników Ziemi Nowokorczyńskiej w pozyskiwaniu żywności dla potrzebujących.
	Stopnica	1. W ramach Gminnego Centrum Kultury działa Klub Seniora 2. GCK we współpracy z Policją i Lekarzem zorganizował spotkania dla seniorów.
jędrzejowski	Jędrzejów	1. Kampania "Bezpieczny i Aktywny Senior" we współpracy Policją oraz Urzędem Komunikacji Elektronicznej w Kielcach i Wojewódzkim Inspektoratem Inspekcji Handlowej w Kielcach.
	Oksa	1. Udostępnianie świetlic na spotkania oraz autokarów na wycieczki dla Gminnego Związku Emerytów i Rencistów i Inwalidów w Oksie.
	Sędziszów	1. Współpraca Gminy i Fundacji Perspektywy i Rozwój oraz koła gospodyń wiejskich przy organizacji II Biesiady Seniorów ze wspólnym śpiewem. 2. Warsztaty z Rękodzieła art. we współpracy z Sędziszowskim Centr. Kultury i Fundacją Perspektywy i Rozwój.
kazimierski	Czarnocin	1. Wyjazdy Integracyjne z klubem "Zespół Seniora" 2. Dofinansowanie do strojów dla klubu.
	Kazimierza Wielka	1. Współpraca Gminy Kazimierza Wielka z Caritas Diecezji Kieleckiej w związku z rozpoczętą adaptacją budynku byłej SP w Gorkowie na potrzeby obiektu dla seniorów z terenów gm.

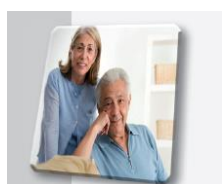
kielecki	m. Kielce	<ol style="list-style-type: none"> 1. Stowarzyszenie Projekt Świętokrzyskie - Festyn Paragedon, 2. Stowarzyszenie Biegacz Świętokrzyski - Mikołaj, Nordki Walking, 3. Policja, Straż Miejska „Bezpieczny Aktywny Senior”, „Mapa zagrożeń bezpieczeństwa”, 4. Agencja Pop Art. – ½ ceny biletów na spektakle, koncerty (zniżki dla seniorów na wyjścia KO - przy współpracy WDK, KCK, Filharmonii Świętokrzyskiej), 5. MOSIR – bezpłatne wejścia na basen, 6. Świętokrzyskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób Chorych na Parkinsona – wsparcie psychologiczne, zajęcia rehabilitacyjne, muzykoterapia, choreoterapia, kącik kulinarny, 7. Współpraca z Przedszkolem Samorządowym nr 36 w Kielcach – warsztaty plastyczne, udział w uroczystościach typu Dzień Babci i Dziadka, Dzień Kobiet itp., 8. Współpraca z Świetlicą Środowiskową 4 Kąty filia nr 2 w Kielcach – turniej bilardowy Seniorzy kontra Juniorzy’ 9. Współpraca ze Strażą Miejską i Świętokrzyskim Urzędem Wojewódzkim - projekty „Bezpieczny Aktywny Senior”, „Mapa zagrożeń bezpieczeństwa” 10. Współpraca z Wojewódzkim Domem Kultury, Kieleckim Centrum Kultury, Filharmonią Świętokrzyską, Kinem Moskwa i Fenomen - zniżki dla seniorów na wyjścia na koncerty, spektakle itp. 11. Współpraca z MOSIR – ulgowe bilety na basen 12. Współpraca z przedstawicielką firmy Mary Kay – spotkania kosmetyczne 13. Współpraca ze Stowarzyszeniem Razem Pokonamy Depresję – w każdą środę spotkania wspierające i gimnastyka, 14. Stowarzyszenie Arnika – spotkania z lekarzami, prelekcje, wykłady, zajęcia gimnastyczne, 15. Przedszkole Samorządowe nr 25, Przedszkole Samorządowe nr 4 – czytanie bajek, występy dzieci, warsztaty, gry i zabawy, festyn, Mikołaj, Dzień Seniora, Dzień Babci i Dziadka, Święto ziemniaka, 16. Osiedlowy Klub Miniatura – imprezy, nauka na gitarze, nauka języków obcych, konkursy plastyczne, walentynki, 17. Mary Kay – warsztaty pielęgnacji i wizażu, 18. Świętokrzyski Urząd Wojewódzki – kampania „Aktywny i Bezpieczny Senior” 19. Spotkania i działania na rzecz integracji z dziećmi i młodzieżą z klubu Wolna Strefa, dwoma kieleckimi przedszkolami, dwoma szkołami i dwoma bibliotekami; 20. Współpraca z kielecką filharmonią, kinem, teatrem i innymi placówkami kulturalnymi; 21. Spotkania tematyczne i profilaktyczne, pogadanki z
----------	-----------	---

		<p>policją, strażą miejską, specjalistami w zakresie profilaktyki zdrowia.</p> <p>22. Współpraca z instytucjami publicznymi i prywatnymi takimi jak: Urząd Marszałkowski, Urząd Wojewódzki, Szkoły, Przedszkola, Radio Kielce, Telewizja Kielce, Gazeta „Echo Dnia”, Parafie Rzymsko-Katolickie, Stowarzyszenia.</p>
	Chęciny	1.Gmina podejmowała działania na rzecz osób starszych we współpracy z Urzędem Marszałkowskim Województwa Świętokrzyskiego.
	Łągów	Współpraca z Dziennym Domem Seniora w Sędku (Wigor).
	Łopuszno	<ol style="list-style-type: none"> 1. Konferencja Senioralna. 2. Spotkanie opłatkowe. 3. Wyróżnienia dla najstarszych mieszkańców gminy.
	Masłów	Współpraca z UTW w ramach organizacji „Andrzejek Senioralnych”.
	Miedziana Góra	1.Współpraca z organizacjami pozarządowymi w zakresie organizacji imprez o charakterze kulturalno-sportowych (m.in. Fitness, brydż, morsowanie, aqua aerobik, nordic walking, biegi, rajdy, wyprawy rowerowe)
	Nowa Słupia	1. Utworzenie Klubu Seniora Czas na Aktywność w partnerstwie z OSP Stara Słupia
	Raków	1. Spotkanie seniorów podczas wieczoru seniora we współpracy z klubem Senior+ „Manhatan” ze Starachowic.
	Zagnańsk	<ol style="list-style-type: none"> 1.Spotkania w szkołach, bibliotekach 2.Imprezy okolicznościowe we współpracy ze szkołami, biblioteką, OSP, służbą zdrowia, ngo
konecki	Słupia Konecka	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udział w weekendzie Seniora w Chęcinach 2. Udział w III Forum Aktywnych Kobiet Ziemi Koneckiej pod hasłem „Zioła – pomysł na biznes” w ŚODR w Modliszewicach 3. Wyjazd do Domu Kultury w Przedborzu na projekcję filmu pt. „Zerwany kłós” 4. Udział w jasełkach przygotowanych przez uczniów NSP w Mlinie. 5. Udział w spotkaniu wielkanocnym pt. „bo takim sądem jakim sędzicie i was osądzą” przygotowanym przez CWR „Z Uśmiechem” w Józefinie. 6. Udział w spotkaniu majówkowym zorganizowanym przez CWR „Z Uśmiechem” z Józefiny 7. Udział w spotkaniu Karnawałowo- Walentynkowym zorganizowanym przez CWR „Z Uśmiechem” z Józefiny.
	Stąporków	1. Współpraca z Miejsko Gminnym Ośrodkiem Kultury i Sportu, Komisariatem Policji, Organizacjami Pozarządowymi, Placówkami Oświatowymi, M-GOPS w organizacji imprez okolicznościowych.
opatowski	Opatów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca OPS z parafią Św. Marcina w Opatowie w organizacji spotkania opłatkowego i wigilijnego. 2. Wolontariat młodzieży szkolnej - odwiedziny w miejscu zamieszkania osoby starszej.

	Ożarów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kurs komputerowy dla początkujących. 2. Zajęcia plastyczno-artystyczne. 3. Język angielski dla początkujących. 4. Gimnastyka usprawniająca „Senior starszy sprawniejszy”. 5. Dyskusyjny Klub Książki i Filmu. 6. Wyjazdy do Teatru. 7. Spotkanie okolicznościowe i integracyjne takie jak: spotkania „Szlachetne Zdrowie”, Spotkanie „Bezpieczny Senior”, Turystyka i rekreacja, Nauka Pływania, ćwiczenia w wodzie.
	Tartów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca Gminy z kołem gospodyń wiejskich z Brzozowej przy organizacji wspólnej Wigilii dla osób starszych i samotnych.
ostrowiecki	Ostrowiec Świętokrzyski	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca na podstawie umowy między gminą Ostrowiec Świętokrzyski – MOPS, a Polskim Czerwonym Krzyżem – Świętokrzyski Oddział Regionalny w Kielcach przy świadczeniu usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych (z wyłączeniem specjalistycznych usług dla osób z zaburzeniami psychicznymi). 2. Patronat Prezydenta Miasta Ostrowca Św. Nad imprezami okolicznościowymi np. Seniorada, Aktywny Senior – zajęcia ruchowe dla seniora, Bezpieczny Senior – spotkania ze Strażą Miejską, profilaktyka zdrowotna, spotkania świąteczne. 3. Współpraca z Klubami Seniora przy inicjatywie: „Razem ostrowieccy seniorzy” – Koncert nie tylko dla Seniora oraz zabawa integracyjna. „Zatańczyć jeszcze raz...” – zabawy integrujące seniorów z różnych ostrowieckich środowisk z okazji Dnia Seniora (w ramach Budżetu Obywatelskiego). 4. Współpraca między Centrum Kształcenia Ustawicznego a Starą Miejską z inicjatywy Prezydenta miasta dotycząca szkoleń dedykowanych bezpieczeństwu ostrowieckich seniorów „Seniorze nie daj się oszukać”.
pińczowski	Pińczów	Współpraca UTW i Klubu Seniora oraz Rady Do Spraw Rodziny.
sandomierski	Sandomierz	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Oddziałem Polskiego Czerwonego Krzyża w Sandomierzu w ramach zadania publicznego Wojewody Świętokrzyskiego – Działania na rzecz aktywizacji osób w podeszłym wieku i integracji międzypokoleniowej pod nazwą: „Młody i stary idą na wagary” oraz „Senior ON” .
	Wilczyce	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizowanie imprez okolicznościowych m.in. Dzień Seniora, Obchody Dnia Niepodległości.
	Zawichost	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca ze Stowarzyszeniem Spełniać Marzenie w ramach aplikowania do Rządowego Projektu ASOS na lata 2014-2020
skarżyski	łączna	Organizowanie imprez okolicznościowych takich jak: Dzień Seniora, Dzień Babci i Dziadka, Czytelnictwo, koncerty Muzyczne, Jasełka, Wigilia dla Seniorów.
	Skarżysko-Kamienna	<ol style="list-style-type: none"> 1. Gmina podjęła uchwałę w sprawie "Skarżyskiego Programu Seniora"

	Suchedniów	1. Współpraca gminy ze Stowarzyszeniem Grupa Inicjatywna „POD PRĄD” w ramach realizacji projektu pod nazwą „Milowy krok- Rada 60+”
starachowicki	Mirzec	1. Współpraca ze stowarzyszeniem "Wspólnie na rzecz gminy Mirzec" w organizacji spotkania "Weekendowa konferencja o zdrowiu". 2. Współpraca z teatrem „Senior” ze Skarżyska – Kamiennej. 3. Organizowanie spotkań z kardiologiem, rehabilitantem, dietetykiem oraz instruktorem nordic walking.
	Pawłów	Partnerstwo z fundacją SAN GIOVANNI - złożono projekt "Pawłowski Klub Seniora" w realizacji od 2018r.
	Starachowice	1.Kurs samoobrony dla seniorów w partnerstwie ze Stowarzyszeniem Salutem. 2. Program Senior- Patrol współpraca z Policją i Strażą Miejską.
staszowski	Połaniec	1. Spotkania integracyjne z Seniorami: "Wiosenne spotkania z humorem" oraz "Przez życie z humorem"
	Staszów	Uzyskanie dotacja na prowadzenie UTW w wys. 2500 zł.
włoszczowski	Radków	1. Współpraca ze Stowarzyszeniem na rzecz rozwoju Gminy Radków oraz Stowarzyszeniem „Jesteśmy Razem w Radkowie”.
	Włoszczowa	1.Włoszczowska Karta Seniora 60+

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

Wolontariat, asystenci osób starszych oraz grupy wsparcia w funkcjach opiekuńczych nad seniorami dla rodzin lub opiekunów dla osób starszych

Gminy w regionie świętokrzyskim, równoległe z realizowanymi projektami, programami, zleceniami zadań publicznych organizacjom pozarządowym z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych, mogą podejmować inne działania, które rekomendowane są w „Programie na rzecz osób starszych do 2020 roku” tj.: zatrudnianie asystentów osób starszych, tworzenie grup wsparcia w funkcjach opiekuńczych nad osobami starszymi jak również organizację wolontariatu.

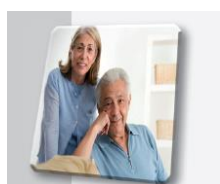

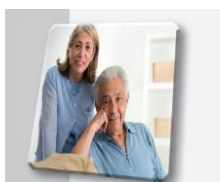
Tabela 14. Wolontariat, asystenci, grupy wsparcia w funkcjach opiekuńczych nad seniorami dla rodzin lub opiekunów w 2017r.

WOLONTARIAT			
	GMINA	POWIAT	Liczba wolontariuszy
1	Jędrzejów	jędrzejowski	Brak danych
2	Kazimierza Wielka	kazimierski	4
3	m. Kielce	kielecki	11
4	Miedziana Góra		10
5	Pierzchnica		59
6	Zagnańsk		20
7	Słupia Konecka	konecki	4
8	Opatów	opatowski	12
9	Baltów	ostrowiecki	4
10	Ostrowiec Świętokrzyski		Brak danych
11	Samborzec	sandomierski	20
12	Starachowice	starachowicki	16
13	Bogoria	staszowski	20
14	Połaniec		10
		Razem	190

ASYSTENCI OSÓB STARSZYCH			
	GMINA	POWIAT	Liczba asystentów
1	Brak	Brak	0
		Razem	0

GRUPY WSPARCIA			
	GMINA	POWIAT	Liczba osób objętych wsparciem
1	m. Kielce	Kielecki	44
		Razem	44

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

W 2017 r. w obszarze wsparcia seniorów, w regionie działało **190 wolontariuszy w 14 gminach**, w ubiegłym roku ich liczba wynosiła 284 w 12 gminach (spadek o 94 osoby). W badanym okresie odnotowano brak zatrudnienia asystentów osób starszych. W analogicznym okresie ubiegłego roku tylko **dwie gminy** w całym województwie świętokrzyskim (Łubnice i Kluczewsko) zatrudniały po 1 asystencie osoby starszej. W badaniu ankietowym wykazano działanie tylko jednej grupy wsparcia w funkcjach opiekuńczych obejmującej wsparciem **44 osoby rodzin/opiekunów** osób starszych w Kielcach.

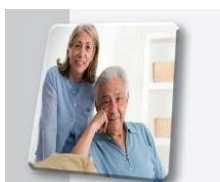
Aktywne formy spędzania wolnego czasu, zdrowego trybu życia oraz kampanie edukacyjne mające na celu przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych

W 2017 roku **43 gminy** województwa świętokrzyskiego podjęły działania mające na celu promowanie form aktywnego spędzania czasu wolnego i zdrowego trybu życia. Według ankietowanych w 2017 roku miało miejsce **1289** takich działań, najwięcej w gminach: Daleszyce - 700, miasto Kielce - 196, Sandomierz - 133 działań. Stwierdzono, iż w badanym okresie **9 gmin** zorganizowało kampanie edukacyjne mające na celu przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych, co obrazuje tabela 15.

Tabela 15. Kampanie edukacyjne zorganizowane w 2017 r. mające na celu przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych

L.p.	Powiat	Gmina
1	buski	Busko-Zdrój
2	kazimierski	Kazimierza Wielka
3	kielecki	Bieliny
4		Daleszyce
5	konecki	Słupia Konecka
6	ostrowiecki	Ostrowiec Świętokrzyski
7	sandomierski	Klimontów
8	skarżyski	Suchedniów
9	włoszczowski	Włoszczowa

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

Organizacja szkoleń oraz kursów dla osób starszych

Jednym z działań zmierzających do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych jest również organizowanie szkoleń i kursów zapobiegających wykluczeniu cyfrowemu, podniesieniu kwalifikacji zawodowych i kompetencji osobowościowych jak również podniesieniu poziomu bezpieczeństwa osób starszych (tab.16).

Tabela 16. Szkolenia oraz kursy zorganizowane dla osób starszych ogółem.

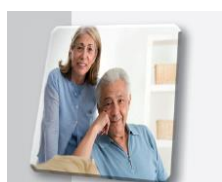
Tematyka szkoleń/kursów	Ilość gmin	Ilość osób uczestniczących
Podniesienie kwalifikacji zawodowych i kompetencji osobowościowych	11	385
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa	28	1497
Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu	19	1105
Razem	58	2 987

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

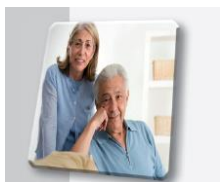
W 2017 roku w 58 gmin zorganizowało szkolenia i kursy dla **2 987** osób starszych. Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane na temat ilości uczestników w szkoleniach:

Tabela 17. Szczegółowe zestawienie zorganizowanych szkoleń oraz kursów dla osób starszych w 2017 roku.

L.p.	powiat	Gmina	Ilość osób uczestniczących
Podniesienie kwalifikacji zawodowych i kompetencji osobowościowych			
1	kazimierski	Czarnocin	10
2	kielecki	m. Kielce	37
3		Miedziana Góra	35
4		Morawica	25
5		Sitkówka – Nowiny	8
6		konecki	Słupia Konecka
7	ostrowiecki	Bodzechów	60
8		Kunów	10
9		Ostrowiec Świętokrzyski	brak danych

10	skarżyski	Suchedniów	140
11	włoszczowski	Radków	45
		Razem	385
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa			
1	buski	Stopnica	20
2	jędrzejowski	Jędrzejów	70
3		Małogoszcz	60
4	kazimierski	Czarnocin	20
5		Kazimierza Wielka	20
6		Opatowiec	20
7	kielecki	Bieliny	40
8		Bodzentyn	30
9		Chmielnik	20
10		Daleszyce	60
11		m. Kielce	445
12		Masłów	26
13		Miedziana Góra	250
14		Nowa Słupia	7
15		Zagnańsk	100
16	konecki	Końskie	40
17		Radoszyce	2
18		Słupia Konecka	15
19		Stąporków	40
20	opatowski	Opatów	10
21		Ożarów	30
22	ostrowiecki	Kunów	40
23		Ostrowiec Świętokrzyski	brak danych
24	skarżyski	Bliżyn	90
25	starachowicki	Starachowice	12
26	włoszczowski	Kluczewsko	2
27		Radków	18

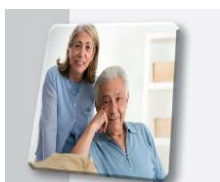

28		Włoszczowa	10
		Razem	1 497
Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu			
1	kazimierski	Czarnocin	10
2		Kazimierza Wielka	300
3	kielecki	Bieliny	25
4		Chmielnik	40
5		m. Kielce	408
56		Miedziana Góra	70
7		Sitkówka - Nowiny	8
8	konecki	Słupia Konecka	15
9	opatowski	Ożarów	36
10	ostrowiecki	Kunów	20
11		Ostrowiec Świętokrzyski	brak danych
12	skarżyski	Suchedniów	20
13	starachowicki	Brody	3
14		Mirzec	20
15	staszowski	Połaniec	30
16		Staszów	50
17	włoszczowski	Krasocin	10
18		Radków	30
19		Włoszczowa	10
		Razem	1 105

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

Gminne rady seniorów

Na mocy nowelizacji ustawy o samorządzie gminnym (Dz.U. 2013 poz. 594) wprowadzona została możliwość powoływania gminnych rad seniorów. Mają one gwarantować włączanie osób starszych w życie społeczne. W regionie w 2017 funkcjonowało **11 Rad Seniora** w gminach: Busko-Zdrój, Jędrzejów, Sędziszów, Bieliny, Strawczyn, Miedziana Góra, Końskie, Radoszyce, Pińczów, Sandomierz, Starachowice. W porównaniu do poprzedniego

okresu sprawozdawczego, w roku badania powstały 2 takie rady: w Sędziszowie i w Radoszycach.

Programy uprawniające seniorów do zniżek

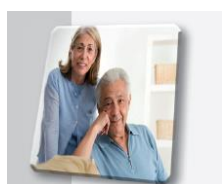
Status seniora powinien nieść za sobą wiele udogodnień i przywilejów. Niejednokrotnie niskie dochody seniorów sprawiają, że dotyczą ich problemy natury ekonomicznej. Emeryci i renciści mają prawo m.in. do tańszych podróży pociągiem i autobusem, zniżek w aptekach, a nawet darmowych wejść do muzeów. Tego typu forma wsparcia seniorów może przyczynić się do wzrostu aktywności społecznej osób starszych.

Według danych przedstawionych przez samorządy lokalne, tylko 7 gmin wprowadziło programy uprawniające osoby starsze do zniżek, z których skorzystać może 17 972 osoby (tabela 18).

Tabela 18. Szczegółowe zestawienie dot. Programów uprawniających do zniżek dla seniorów funkcjonujących na poziomie samorządów gminnych w 2017 roku.

Gmina	Ilość osób objętych programem
Busko-Zdrój	brak danych
Jędrzejów	2025
Sędziszów	147
Sandomierz	207
Skarżysko-Kamienna	14 000
Starachowice	976
Włoszczowa	617
Razem	17 972

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

Teleopieka

Stosowanie szerokiego spektrum obecnie dostępnych, tradycyjnych modeli opieki zdrowotnej i społecznej z czasem staje się nie wystarczające. Statystyki pokazują, że aż 70 proc. upadków w domach, którym ulegają osoby powyżej 65 roku życia, zdarza się podczas kąpieli w łazience, gdy dostęp do telefonu jest niemożliwy. Ponad 40 proc. poszkodowanych nie może się podnieść, a więc także dotrzeć do telefonu, by wezwać pomoc. Więcej niż połowa osób w chwili zagrożenia i stresu nie potrafi wybrać numeru telefonu do służb ratunkowych.

Jednym z rozwiązań jak pokonać tego typu bariery, jest wprowadzone ponad 20 lat temu między innymi we Francji, Szwecji czy Hiszpanii nowoczesne rozwiązanie dziś nazywane teleopieką. Jego najważniejszym celem jest zwiększenie poczucia bezpieczeństwa seniorów i ich najbliższych. Świadomość, że w każdej chwili – niezależnie od pory dnia czy nocy – można skontaktować się z teleopiekunem, wpływa pozytywnie na samopoczucie osoby starszej.

Zasada działania systemu polega na tym, iż u podopiecznego w domu, najczęściej obok telefonu stacjonarnego, instaluje się głośnomówiący transponder wyposażony w czuły mikrofon i głośnik. Umożliwia on prowadzenie rozmów bez podnoszenia słuchawki lub wykręcania numeru. W chwili zagrożenia: przy upadku, zasłabnięciu, lęku, podczas włamania czy pożaru, podopieczny naciska przycisk alarmowy – niewielki zegarek lub wisior i w kilka sekund łączy się z centrum interwencyjnym. Dzięki karcie informacyjnej, którą podopieczny wypełnia podczas instalacji urządzenia, przychodzące zgłoszenie nie jest anonimowe. Operator wie kto i skąd dzwoni, jaki jest jego stan zdrowia i jakie mogą być związane z tym zagrożenia. Znane są również osoby z najbliższego otoczenia: rodzina, opiekunowie, sąsiedzi; których należy powiadomić w pierwszej kolejności. Teleopiekun, zależnie od powodu zgłoszenia, powiadamia osoby najbliższe lub służby ratunkowe. Każde zgłoszenie jest „zaopiekowane” do chwili, gdy teleopiekun uzyska pewność, że zgłoszony problem rozwiązano.²

Na podstawie nadesłanych ankiet z samorządów lokalnych, wynika że tylko **2 gminy** udzielają wsparcia seniorom w formie teleopieki. Są to: Zagnańsk – 5 osób objętych pomocą oraz Starachowice – 10 osób objętych pomocą. Ta forma wsparcia znana jest w 43 gminach, a w 21 z nich teleopieka była przedmiotem analizy/diagnozy.

² <http://www.zdaniemseniora.pl/teleopieka-aniol-stroz-dla-seniorow/>

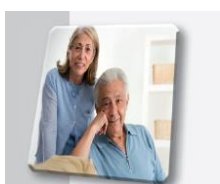

W przyszłości 17 samorządów planuje wdrożenie teleopieki jako formy wsparcia dla 683 osób starszych. (tabela 19)

Tabela 19. Planowane wdrożenie teleopieki

powiat	gmina	Liczba osób objętych
buski	Busko-Zdrój	brak danych
jędrzejowski	Małogoszcz	121
	Sędziszów	30
kazimierski	Kazimierza Wielka	50
kielecki	Bodzentyn	80
	Daleszyce	100
	Masłów	5
	Miedziana Góra	150
	Nowa Słupia	brak danych
	Zagnańsk	5
konecki	Smyków	2
opatowski	Wojciechowice	20
ostrowiecki	Ostrowiec Świętokrzyski	5
skarżyski	Łączna	10
starachowicki	Mirzec	5
	Starachowice	50
staszowski	Staszów	50
Razem		683

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

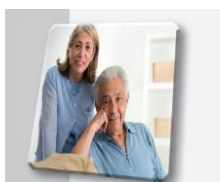
Dostępność i rodzaje infrastruktury przystosowanej do potrzeb Seniorów oraz rozbudowa lub modernizacja już istniejących budynków

Według badania ankietowego samorządy gminne wykazały, iż w 2017 roku w województwie świętokrzyskim **81** gmin posiada budynki użyteczności publicznej dostosowane do potrzeb seniorów (budynki wyposażone m.in. w windy, podjazdy, pochylnie lub inne udogodnienia poprawiające komfort funkcjonowania osoby starszej); gminy te wskazały, że na ich terenie łącznie funkcjonuje około **435** budynków użyteczności publicznej przyjaznych seniorom takich jak np.: Urzędy Gminy, Zespoły Opieki Zdrowotnej, Apteki, Banki, Świetlice wiejskie, Ośrodki Pomocy Społecznej, Gminne Biblioteki, Szkoły, Obiekty Sportowe, Sklepy, Urzędy Pocztove. Niestety w regionie znajduje się również **21** gmin, w których budynki użyteczności publicznej nie są przystosowane dla osób starszych jak wynika z badania ankietowego. W 2017 roku **21** gmin rozbudowało lub zmodernizowało 27 obiektów już istniejących dla potrzeb osób starszych.

Udział seniorów w podejmowaniu ważnych decyzji w swoich społecznościach

Ważnym procesem w życiu lokalnych społeczności na poziomie gminnym jest ciągły rozwój na rzecz mieszkańców. Naturalną częścią tego procesu jest udział seniorów. Wielokrotnie podczas różnego rodzaju debat, konsultacji społecznych można spotkać się z brakiem porozumienia wśród samych zainteresowanych danym problemem. Swoistym głosem rozsądku w wielu żywiołowych dyskusjach okazują się być osoby starsze, które często z racji doświadczenia życiowego potrafią wiele wniesić do danej dyskusji niejednokrotnie studząc emocje, podsuwać dobre rozwiązania.

Według ankietowanych w 2017 roku, tylko **21** gmin z regionu świętokrzyskiego organizowało **39** konsultacji społecznych, w których udział brali seniorzy. Konsultacje dotyczyły najczęściej spraw takich jak: zmiana prawa miejscowego, inwestycji lokalnych, ustalenia praw miejskich, rewitalizacji parków i osiedli, wymiaru podatku rolnego i od nieruchomości.

5.2. Działania podejmowane przez powiaty regionu świętokrzyskiego

Realizacja projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji dla osób starszych

W 2017 roku 3 samorządy powiatowe realizowały projekty z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji, których odbiorcami były osoby starsze (tab.20):

Tabela 20. Realizacja projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji dla osób starszych w 2017 roku.

L.p.	POWIAT	LICZBA OSÓB OBJĘTYCH
1	opatowski	77
2	ostrowiecki	348
3	sandomierski	12
	Razem	437

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

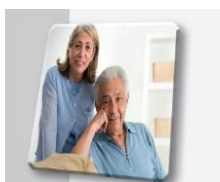
W działaniach powiatów w ramach projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji łącznie udział wzięło **437 mieszkańców regionu**.

Przedsięwzięcia służące integracji międzypokoleniowej

W 2017 roku **5 powiatów** regionu świętokrzyskiego realizowało przedsięwzięcia mające na celu integrację międzypokoleniową (Tabela 21).

Tabela 21. Realizacja przedsięwzięć służących integracji międzypokoleniowej przez powiaty regionu świętokrzyskiego w 2017 r.

POWIAT	DZIAŁANIA
kazimierski	Cztery spotkania służące integracji międzypokoleniowej: - 2 spotkania integracyjne uczestników PŚDS w Kazimierzy Wielkiej z emerytami i rencistami ze związku Emerytów Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Kazimierzy Wielkiej oraz Emerytów z Oddziału Związku Nauczycielstwa Polskiego w Kazimierzy Wielkiej. - 2 spotkanie integracyjne mieszkańców DPS w Bejskach, pierwsze z uczestnikami PŚDS i WTZ w Kazimierzy Wielkiej oraz mieszkańcami

	innych DPS w ramach rozgrywek sportowych.
opatowski	Wspólne spotkania seniorów DD "Senior - Wigor" w Opatowie z dziećmi z Placówek Opiekuńczo-Wychowawczych istniejących na terenie powiatu. Młodzież z placówek integruje się również z mieszkańcami Domów Pomocy Społecznej.
ostrowiecki	Seminarium edukacyjne dla mieszkańców i personelu medycznego w ramach światowego dnia Cukrzycy pod hasłem: "Cukrzyca - choroba duszy i ciała". Ponadto przy DPS w Ostrowcu Św. ul. Grabowiecka 7 w ramach swej działalności statutowej organizuje różnorodne imprezy i spotkania integracyjne mające na celu umożliwienie podopiecznym placówki aktywnego współdziałania za środowiskiem lokalnym oraz integrację wielopokoleniową m.in. poprzez spotkania, imprezy kulturalno – oświatowe połączone z przygotowaniem i wymianą upominków dla uczestników tych spotkań.
sandomierski	Współpraca DPS z przedszkolami, szkołami, świetlicami socjoterapeutycznymi, ŚDS, WTZ.
skarżyski	Powiatowy Marszobiegi Jesienny, Powiatowy Marszobiegi na pożegnanie wakacji, II Powiatowy Bieg Niepodległościowy, Powiatowy Rajd Rowerowy.

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

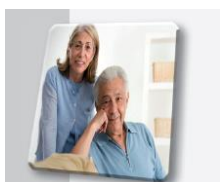
Zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych zlecone organizacjom pozarządowym przez powiaty

Spośród 13 powiatów województwa świętokrzyskiego i miasta Kielce, **3 z nich** w trybie konkursu dla organizacji pozarządowych zlecało zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych. Łączna suma środków przeznaczonych wyniosła: **105 472,00 zł.** (tab.22)

Tabela 22. Zadania publiczne zlecone organizacjom pozarządowym przez powiaty w 2017 roku.

L.p.	powiat	Liczba organizacji pozarządowych	Wysokość środków
1	buski	1	102 672,00 zł
2	sandomierski	1	Brak zaangażowania środków z budżetu powiatu
4	starachowicki	1	2 800,00 zł
	Razem	3	105 472,00 zł

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Zadania zostały zlecone jedynie 3 organizacjom pozarządowym. Najwięcej środków na zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych przeznaczył powiat buski - 102 672,00 zł.

Udział pracowników samorządowych w tym pracowników jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w szkoleniach, warsztatach itp.

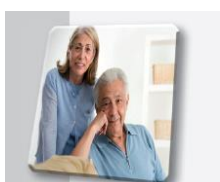
Respondenci wskazali, iż w 2017 roku **179 pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie** brało udział w szkoleniach bądź warsztatach mających na celu podniesienie kompetencji w zakresie pracy z osobami w podeszłym wieku. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż liczba pracowników biorących udział w szkoleniach w porównaniu do roku 2016 wrosła siedmiokrotnie.

Tabela 23. Udział pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie w szkoleniach/ warsztatach w 2017 roku.

L.p.	Powiat	Liczba pracowników
1	buski	5
2	kazimierski	9
3	opatowski	11
4	ostrowiecki	91
5	sandomierski	5
6	starachowicki	179
7	staszowski	1
	Razem	46

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego.

Najwięcej pracowników podnoszących swoje umiejętności w tym zakresie odnotowano w powiecie starachowickim - 179 osób oraz ostrowieckim- 91 osób.

Działania na rzecz seniorów we współpracy lub partnerstwie z innymi podmiotami

Według badania ankietowego, 5 powiatów w 2017 roku podjęło współpracę i zawiązało partnerstwo z innymi podmiotami na rzecz seniorów.

Tabela 24. Współpraca lub partnerstwo powiatu z innymi podmiotami w regionie świętokrzyskim w 2017 roku

Powiat	Działania
kazimierski	1. Wspólne zajęcia uczestników PŚDS w Kazimierzy Wielkiej z emerytami i rencistami ze związku Emerytów Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Kazimierzy Wielkiej oraz Emerytów z Oddziału Związku Nauczycielstwa Polskiego w Kazimierzy Wielkiej.
konecki	1. W ramach Koneckich Dni Profilaktyki w Starostwie Powiatowym w Końskich odbyła się konferencja pt. "Bezpieczny i aktywny Senior". Partnerem był MGOPS w Końskich. W konferencji brali udział przedstawiciele Wydziału Polityki Społecznej i Zdrowia Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach, członkowie Klubu Integracji Społecznej działającego przy MGOPS w Końskich oraz członkowie Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
opatowski	1. Projekt "Zapewniamy wysokiej jakości usługi asystenckie w Powiecie Opatowskim". Zadanie: utworzenie centrum asystentury w Powiecie Opatowskim. 2. Projekt partnerski ze Stowarzyszeniem na Rzecz Rozwoju Zespołu Szkół w Ożarowie im. M. Skłodowskiej - Curie.
ostrowiecki	1. Akcja bezpłatnych badań mammograficznych dla kobiet spoza programu finansowanego przez NFZ - współpraca z Ostrowieckim Klubem "Amazonka" i UTW przy WSBiP w Ostrowcu Św. 2. Wykłady edukacyjne nt. zdrowego żywienia - współpraca z UTW przy WSBiP w Ostrowcu Św. 3. Akcja bezpłatnych badań i konsultacji lekarza kardiologa w kierunku wczesnego wykrywania chorób układu krążenia dla mieszkańców spoza programu finansowanego przez NFZ. W DPS w Ostrowcu Św. ul. Grabowiecka 7 4. Podejmowane były działania narzecz podopiecznych placówki we współpracy z instytucjami takimi jak: Zakład Doskonalenia Zawodowego, Uniwersytet Trzeciego Wieku, przedszkola, szkoły, Państwową Szkoła Muzyczną i Zespołem Szkół Specjalnych, Warsztatami Terapii Zajęciowej. 5. Podejmowano następujące działania: spotkania integracyjne, imprezy kulturalno - oświatowe, przygotowywanie upominków wykonywanych na zajęciach warsztatowych organizowanych w ramach terapii zajęciowej, rozgrywki i turnieje, gry i zabawy dla uczestników.

sandomierski	1. Udział pracowników oraz mieszkańców DPS w Senioraliach, koncertach, zabawach integracyjnych, imprezach plenerowych, Dożynkach Powiatowych, Obchodach Święta Ludowego.
---------------------	--

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

Wolontariat, oraz grupy wsparcia w funkcjach opiekuńczych nad seniorami dla rodzin lub opiekunów dla osób starszych

Równoległe z realizowanymi projektami, programami, zlecaniem zadań publicznych organizacjom pozarządowym z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych, powiaty mogą podejmować inne działania, które rekomendowane są w „Programie na rzecz osób starszych do 2020 r.” tj.: tworzenie grup wsparcia w funkcjach opiekuńczych nad osobami starszymi jak również organizację wolontariatu.

Tabela 25. Wolontariat w powiatach regionu świętokrzyskiego w 2017 r.

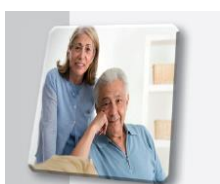
	POWIAT	Liczba wolontariuszy
1	ostrowiecki	13
2	sandomierski	39
	Razem	52

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

W 2017 r. w obszarze wsparcia seniorów, tylko **2** powiaty: ostrowiecki i sandomierski organizowały wolontariat, w ramach którego działało 52 wolontariuszy. W żadnym powiecie w regionie świętokrzyskim nie działa grupa wsparcia w funkcjach opiekuńczych obejmująca wsparciem rodziny/opiekunów osób starszych.

Promowanie form aktywnego spędzania wolnego czasu, zdrowego trybu życia oraz kampanie edukacyjne mające na celu przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych

5 powiatowych centrów pomocy rodzinie w 2017 roku podjęło **134** działania mające na celu promowanie form aktywnego spędzania czasu wolnego i zdrowego trybu życia (Tabela 26)

Tabela 26. Działania mające na celu promowanie form aktywnego spędzania czasu wolnego i zdrowego trybu życia podjęte przez powiaty w 2017 r.

L.p.	Powiat	Liczba działań
1	kazimierski	10
2	opatowski	1
3	ostrowiecki	84
4	sandomierski	35
5	skarżyski	4
Razem		134

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

2 powiatowe centra pomocy rodzinie zorganizowały w 2017 roku kampanie edukacyjne mające na celu przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych (opatowskie oraz sandomierskie).

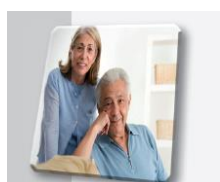
Organizacja szkoleń oraz kursów dla osób starszych

Wśród działań zmierzających do przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu osób starszych jest również organizowanie szkoleń i kursów zapobiegających wykluczeniu cyfrowemu, podniesieniu kwalifikacji zawodowych i kompetencji osobowościowych jak również podniesieniu poziomu bezpieczeństwa osób starszych (Tabela27).

Tabela 27. Szkolenia oraz kursy zorganizowane dla osób starszych ogółem w 2017 roku.

Tematyka szkoleń/kursów	Ilość gmin	Ilość osób uczestniczących
Podniesienie kwalifikacji zawodowych i kompetencji osobowościowych	0	0
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa	4	183
Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu	2	29
Razem	6	212

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

W 2017 roku w ramach tego typu oddziaływań organizowanych na szczeblu powiatu przeszkolonych zostało **212** seniorów.

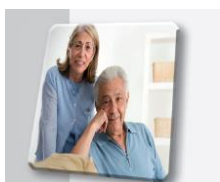
Tabela 28 przedstawia szczegółowe dane na temat ilości uczestników w szkoleniach:

Tabela 28. Szczegółowe zestawienie zorganizowanych szkoleń oraz kursów dla osób starszych w 2017 roku.

L.p.	POWIAT	Ilość osób uczestniczących
Podniesienie kwalifikacji zawodowych i kompetencji osobowościowych		
-	-	-
	Razem	0
Podniesienie poziomu bezpieczeństwa		
1	opatowski	21
2	ostrowiecki	26
3	sandomierski	26
4	starachowicki	110
	Razem	183
Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu		
1	opatowski	21
3	sandomierski	8
	Razem	29

Źródło: Opracowanie własne ROPS na podstawie badania ankietowego

Jak wynika z analizowanych danych, tylko 4 powiatowe centra pomocy rodzinie realizowały kursy/szkolenia dedykowane dla seniorów, są to powiaty: opatowski, ostrowiecki, sandomierski i starachowicki.

VI. DZIAŁANIA SAMORZĄDU WOJEWÓDZTWA NA RZECZ OSÓB STARSZYCH

Wojewódzka Społeczna Rada Seniorów

28 grudnia 2017 roku w siedzibie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego w Kielcach odbyło się inauguracyjne posiedzenie Wojewódzkiej Społecznej Rady Seniorów na lata 2018-2019. Nowo powołana rada liczy czternastu członków, a jej zadaniem jest przeciwdziałanie marginalizacji i wykluczeniu społecznemu osób starszych, włączanie seniorów w życie społeczne oraz realizacja działań, które mają zaspokoić potrzeby i rozwiązywać problemy indywidualne i grupowe osób starszych. Rada pomaga samorządowi województwa w prowadzeniu skutecznej polityki senioralnej, w kontekście starzenia się społeczeństwa i wydłużania się średniego czasu życia.

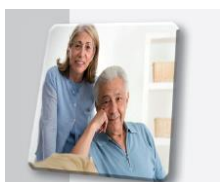
Świętokrzyska Karta Seniora

Samorząd Województwa Świętokrzyskiego kontynuuje inicjatywę jaką jest **Świętokrzyska Karta Seniora**, forma dodatkowego wsparcia dla seniorów 60+ w dostępie do różnych sfer życia społecznego, kulturalnego, prozdrowotnego i gospodarczego; poprzez zaoferowanie im specjalnych ulg, usług bądź szczególnych uprawnień wynikających z oferty partnerów projektu.. Zakres oferty przysługującej seniorom wynika z propozycji przedstawionych przez partnerów w przedsięwzięcia. Aktualny wykaz partnerów i ich oferta zamieszczona jest na stronie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego.

<https://www.swietokrzyskie.pro/category/urzed-marszalkowski/dla-seniorow/>

Konkurs „Świętokrzyskie w obiektywie aparatu fotograficznego”

Pokazanie na fotografiach walorów województwa świętokrzyskiego – to główne zadanie w konkursie organizowanym dla osób powyżej 60 roku życia, który jest organizowany przez Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego. Konkurs jest skierowany do wszystkich, którzy lubią fotografować i potrafią pokazać w kadrze ciekawą rzeczywistość.

„Uśmiech seniora”

W 2017 roku Samorząd Województwa Świętokrzyskiego już po raz ósmy zorganizował wydarzenie pod nazwą „Uśmiech Seniora”. Uczestniczyło w nich ponad 300 osób – działacze z klubów seniora, kombatanci, słuchacze Uniwersytetu III Wieku oraz emerytowani pracownicy Urzędu Marszałkowskiego. Spotkanie to miało na celu integrację i aktywizację starszych mieszkańców naszego regionu. W programie imprezy znalazły się występy taneczne i wokalne zespołów senioralnych, a także pokazy samoobrony dla osób starszych, w wykonaniu zawodników klubu sportowego RUSHH Kielce.

„Program Współpracy Samorządu Województwa Świętokrzyskiego z Organizacjami Pozarządowymi” – uchwalony corocznie

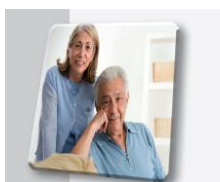
Program określa sfery działań w ramach których organizacje pozarządowe mogą pozyskać środki na realizację zadań z zakresu m.in. pomocy społecznej, ochrony zdrowia, kultury i rekreacji. W ramach Programu przyznawane są dotacje m.in. na działania mające na celu poprawę sprawności fizycznej i intelektualnej osób starszych w różnych sferach życia. Przyznawanie dotacji odbywa się w trybie otwartego konkursu, a także w trybie pozakonkursowym.

Fundację „Gest”

W ramach zadania „Aktywizacja osób starszych” zorganizowanych zostało dla osób starszych 10 wędrowek pieszych w miejscowościach gminy Daleszyce przez Fundację „Gest”. W dzień poprzedzający wędrowkę odbywały się zajęcia kulinarne dla 20 osobowej grupy seniorów. Jednorazowo w wędrowkach brało udział ok. 100 beneficjentów. Ponadto zorganizowane zostało spotkanie integrujące pokolenia pn. „Młodzi Duchem”. Podczas spotkania zostały zaprezentowane dobre praktyki formalnych i nieformalnych grup, w które zaangażowały się osoby starsze. Ponadto udostępnione zostały bezpłatnie atrakcje dla seniorów.

Caritas Diecezji Kieleckiej

W ramach prowadzonych działań zostały zorganizowane dla opiekunów osób zależnych spotkania na których omawiano m.in. chorobę Alzheimera jej przyczyny, objawy i przebieg; problemy chorego seniora (aktywność, bezpieczeństwo, formy komunikacji); zasady zdrowego odżywiania i farmakoterapii; instytucjonalne formy wsparcia (MOPR, GOPS, pomoc finansowa, pomoc PFRON, ośrodki dziennego wsparcia, DPS), zasady skutecznej relaksacji. Przygotowano

wyjścia integracyjne sprzyjające nawiązaniu nowych kontaktów z innymi opiekunami, dzięki którym dokonywała się również wymiana doświadczeń. Przygotowano poradnik dla opiekuna osoby zależnej, który jest dostępny na stronie internetowej Caritas Diecezji Kieleckiej. Ponadto, w czasie trwania projektu prowadzono indywidualne poradnictwo psychologiczne. Działaniami objęto 50 osób - opiekunów osób z demencją, głównie z chorobą Alzheimera.

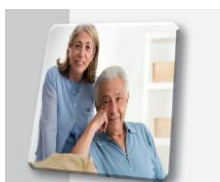
Stowarzyszenie „Nasze Kobylany”

Projekt miał zainicjować tworzenie się grup wsparcia dla opiekunów osób zależnych. Najbliższe otoczenie osób zależnych to osoby wymagające szczególnego wsparcia psychologicznego, doradczego czy edukacyjnego związanego z sytuacją jakiej doświadczają w życiu codziennym. Do udziału w projekcie zgłosili się opiekunowie osób zależnych, z niepełnosprawnością intelektualną. Udział wzięły 32 osoby.

Badanie pn. Opiekunowie rodzinni osób starszych – problemy, potrzeby, wyzwania dla regionalnej i lokalnej polityki społecznej

Na zlecenie Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego zostało zrealizowane w maju i czerwcu 2017 roku badanie pn.: „Opiekunowie rodzinni osób starszych – problemy, potrzeby, wyzwania dla regionalnej i lokalnej polityki społecznej”. Celem głównym przeprowadzonego badania społecznego była identyfikacja, charakterystyka oraz ocena rozwiązań i sposobów, które mogą systemowo wspierać opiekunów rodzinnych osób starszych/zależnych w województwie świętokrzyski.

Z analizy danych z badania dotyczących potrzeb zgłoszonych przez opiekunów rodzinnych osób starszych oraz najbardziej atrakcyjnych form wsparcia opieki omówionych przez lokalnych specjalistów. Bardzo ważnym jest aby rozważyć wdrożenie rozwiązań mających na celu wsparcie rodzinnych opiekunów osób starszych/zależnych. Wsparcie to powinno obejmować m.in.: wprowadzenia oferty szkoleniowej dla opiekunów rodzinnych z zakresu sprawowania pieczy nad osobami starszymi, zwiększenia dostępu do aktualnej informacji o możliwych formach wsparcia, zwiększenia dostępu do bezpłatnych lub mało kosztownych usług pielęgniarских, rehabilitacyjnych, rozwój mieszkań aktywizujących dla seniorów, zwiększenie

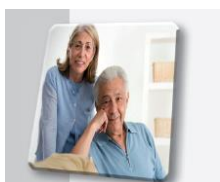
liczby placówek świadczących usługi pobytu czasowego, dziennego w oparciu o rozwój usług społecznych świadczących w środowisku lokalnym.

Program wieloletni "Senior +" na lata 2015-2020

Od roku 2015 Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej realizuje Program Wieloletni „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020 skierowany do jednostek samorządu terytorialnego (obecnie Program „Senior +”).

W 2016 roku w kolejnej edycji konkursu na dofinansowanie Dziennych Domów „Senior-WIGOR” wsparcie otrzymało 7 jednostek samorządu z województwa świętokrzyskiego. Nowe placówki powstały: w Ożarowie, w Sędku w gminie Łągów i w Sandomierzu. Natomiast dofinansowanie na prowadzenie działalności już istniejących otrzymały: Starachowice, Słupia (konecka), Ostrowiec Świętokrzyski oraz powiat opatowski.

W 2017 roku w ramach Programu Wieloletniego Senior+ w województwie świętokrzyskim utworzono 5 Klubów Senior+ (Gminy: *Busko-Zdrój, Skarżysko-Kamienna, Włoszczowa, Zawichost i Bieliny*) oraz 3 Domy Senior+ (Gminy: *Kazimierza Wielka, Kunów, Gnojno*). Ogółem w roku badanym utworzono 92 miejsca w Klubach Senior+ oraz 65 miejsc w Domach Senior+. Dofinansowanie na bieżącą działalność otrzymało 5 Domów Senior+, utworzonych w poprzednich latach programowania w ramach Senior-Wigor. Dzielne Domy Senior+ w Łagowie, Opatowie, Słupi Koneckiej, Ostrowcu Świętokrzyskim i Starachowicach dysponują łącznie 113 miejscami dla nieaktywnych zawodowo osób powyżej 60 roku życia. Otrzymane dofinansowanie pozwoliło na stworzenie 270 miejsc dziennego pobytu w placówkach Senior+.

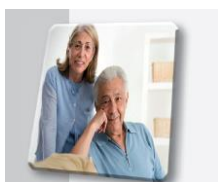

VIII. REKOMENDACJE

Analiza danych z monitoringu fakultatywnego programu na rzecz osób starszych do 2020 r. daje podstawy do sformułowania rekomendacji. Z punktu widzenia realizacji celów Programu niezbędne jest:

- dezinstytucjonalizacja usług skierowanych dla osób starszych;
- opracowanie gminnych/powiatowych programów na rzecz osób starszych w gminach i powiatach w których one nie funkcjonują;
- zapewnienie wsparcia dla osób i rodzin sprawujących opiekę nad osobami starszymi (opieka instruktaż dla członków rodzin, pomoc w dostępie do uzyskania sprzętów pomocowych w sprawowaniu opieki, pomoc psychologiczna itp.);
- wdrażanie rozwiązań służących rozwianiu opieki „wytchnieniowej”;
- rozwój podmiotów leczniczych, realizujących świadczenia w zakresie opieki geriatrycznej;
- tworzenie gminnych/powiatowych rad seniorów w gminach i powiatach, w których one nie funkcjonują;
- podjęcie przedsięwzięć służących integracji międzypokoleniowej;
- promowanie wzorców aktywnego starzenia się ;
- rozwijanie i wspieranie systemu zorganizowanych zajęć aktywności fizycznej dla osób dorosłych i starszych;
- przygotowanie systemu kształcenia w celu podniesienia kwalifikacji osób sprawujących opiekę nad osobami starszymi;
- realizowanie zadań z zakresu pomocy społecznej na rzecz osób starszych we współpracy lub partnerstwie z innymi podmiotami;
- organizowanie szkoleń dla osób starszych mających na celu podniesienie ich kwalifikacji zawodowych, kompetencji osobowościowych, podniesienie poziomu ich bezpieczeństwa oraz przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu;
- wspieranie działań edukacyjnych w zakresie wykorzystania nowoczesnych technologii w służbie osobom starszym, aby umożliwić seniorom i osobom niepełnosprawnym niezależne życie i możliwie pełną aktywność społeczną;
- wspieranie organizacji pozarządowych, grup samopomocy, wolontariatu ludzi starszych;
- zapewnienie usług rehabilitacyjnych;

- zwiększenie aktywności w zakresie udziału kadr służb społecznych w szkoleniach /warsztatach mających na celu podniesienie kompetencji w zakresie pracy z seniorami.
- podjęcie działań mających na celu organizację oraz aktywizację wolontariatu na rzecz seniorów;
- planowanie i organizowanie usług społecznych z uwzględnieniem potrzeb osób starszych i dostosowanie ich do potrzeb i możliwości osób starszych;
- upowszechnienie korzystania z usług opiekuńczych przy wykorzystaniu nowych technologii;
- wspieranie wdrożenia rozwiązań z zastosowaniem teleopieki;
- opracowanie rozwiązań systemowych wspierających osoby opiekujące się osobami starszymi;
- rozwój wolontariatu opiekuńczego (w tym w sąsiedztwie, w środowisku lokalnym);
- dostosowanie obiektów użyteczności publicznej do potrzeb osób starszych;
- upowszechnienie darmowego transportu dla osób starszych niemobilnych w trakcie wydarzeń lokalnych w celu umożliwienia im czynnego uczestnictwa w wydarzeniach integrujących społeczność lokalną.

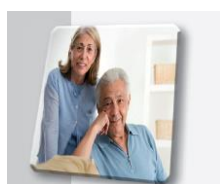
IX. ZAŁĄCZNIK I- Rozmieszczenie infrastruktury dedykowanej seniorom w regionie świętokrzyskim według powiatów.

POWIAT	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ	RODZINNY DOM POMOCY	DZIENNY DOM POMOCY	ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY	ZAKŁAD OPIEKUNCTWA LECZNICZY	MIESZKANIA CHRONIONE/ WSPOMAGANE/ AKTYWIZUJĄCE	WYPOŻYCZALNIA SPRZĘTU REHABILITACYJNEGO	KLUB SENIORA	UNIwersYTET TRZECIEGO WIEKU	DZIENNY DOM SENIORA	PORADNIA GERIATRYCZNA	INNE	RAZEM
BUSKI	1	1	-	2	1	2	2	2	2	1	1	1	16
JĘDRZEJOWSKI	-	1	1	2	1	2	1	4	1	-	-	1	14
KAZIMIERSKI	-	-	-	1	1	-	1	1	-	1	-	-	5
KIELECKI	2	1	-	6	4	2	-	11	6	1	-	1	34
M.KIELCE	1	4	2	2	1	4	1	9	2	-	-	1	27
KONECKI	-	-	-	1	1	-	1	1	2	1	-	2	9
OPATOWSKI	-	-	-	3	1	3	1	1	1	1	-	1	12
OSTROWIECKI	-	-	-	-	1	1	5	7	1	2	-	2	19
PIŃCZOWSKI	-	-	-	1	1	-	1	2	1	-	-	1	7
SANDOMIERSKI	2	-	-	3	1	1	2	3	1	-	1	-	14
SKARŻYSKI	-	-	1	1	2	1	3	4	1	-	-	-	13
STARACHOWICKI	2	3	-	2	-	-	1	4	1	1	-	-	14
STASZOWSKI	2	-	-	2	2	1	1	2	2	-	1	-	13
WŁOSZCZOWSKI	1	-	-	-	-	-	2	3	-	-	-	1	7
RAZEM	11	10	4	26	17	17	22	54	21	8	3	11	204

X. ZAŁĄCZNIK II – Wykaz placówek świadczących pomoc osobom starszym z terenu województwa świętokrzyskiego stan na 31.12.2017 rok.

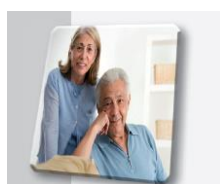
	DOM POMOCY SPOŁECZNEJ	ORGAN PROWADZĄCY
POWIAT BUSKI		
1	Rataje Słupskie 39b, 28-133 Pacanów	POWIAT
POWIAT KIELECKI		
2	Dom Seniora Aktywni Zawsze, ul. Peryferyjna 15, 25-562 Kielce	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
3	Osiny 54B, 26-015 Pierzchnica	PODMIOT PRYWATNY
4	Dom Seniora im. Sue Ryder, ul. Szkolna 36, 26-015 Pierzchnica	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT SANDOMIERSKI		
5	Skwirzowa 38, 27-670 Łoniów	POWIAT I ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
6	ul. Czyżewskiego 1, 27-600 Sandomierz	POWIAT
POWIAT STARACHOWICKI		
7	Kałków Godów 88, 27-225 Pawłów	POWIAT
8	Ul. Wójtowska 62, 27-230 Brody	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT STASZOWSKI		
9	Pęćławice Górne 23, 28-210 Bogoria	GMINA
10	Kurozwęki ul. Kościelna 4, 28-200	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT WŁOSZCZOWSKI		
11	Wola Czaryska 92, 29-145 Secemin	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA

	Placówki zapewniające całodobową opiekę osobom w podeszłym wieku oraz osobom niepełnosprawnym i przewlekle chorym	ORGAN PROWADZĄCY
POWIAT BUSKI		
1	Dom Pomocy Rodzinnej „Przystań” w Skotnikach 92 28–100 Busko – Zdrój	PODMIOT PRYWATNY
POWIAT KAZIMIERSKI		
2	Dom Opieki dla Osób Starszych w Morawianach, Morawiany 2, 28-512 Bejsce	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT KIELECKI		
3	Pensjonat Opiekuńczo-Rehabilitacyjny „Nasz Dom” ul. Tobrucka 19, 25–220 Kielce	PODMIOT PRYWATNY
4	„Centrum Opieki Długoterminowej” ul. Ściegiennego 229, 25–116 Kielce	PODMIOT PRYWATNY
5	„Tęczowe Zacisze” Wola Kopcowa, ul. Kopcówki 3 26-001 Masłów	PODMIOT PRYWATNY
6	„Dom Opieki w Korzennie” Korzenno 42 26–035 Raków	PODMIOT PRYWATNY
7	Dom Opieki Rodzinnej, ul. Kard. Wyszyńskiego 2 26-015 Pierzchnica	PODMIOT PRYWATNY
8	„Dom Opieki Rodzinnej - Zielone Niwy”, Niwy 20J 26-021 Daleszyce	PODMIOT PRYWATNY
9	Pielęgniarski Dom Opieki „Leśna Oaza” ul. Czerwona Góra 11, 26–060 Chęciny	PODMIOT PRYWATNY
POWIAT KONECKI		
10	Ośrodek Opiekuńczy „Barbara” Wielka Wieś ul. Szkolna 11, 26-220 Stąporków	PODMIOT PRYWATNY
11	Placówka „Pogodna Jesień” Odrowąż, ul. Kielecka 3 26–220 Stąporków	PODMIOT PRYWATNY
12	„Kompleks Opiekuńczy u Stępniów” Kozia Wola 95 26–220 Stąporków	PODMIOT PRYWATNY
13	„Dom Zielone Wzgórze” Starzechowice 8, 26–260 Fałków	PODMIOT PRYWATNY
POWIAT OSTROWIECKI		
14	Dom Opieki im. Św. Brata Alberta „Nasze Gospodarstwo” Nowy Skoszyn 65 27-425 Waśniów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT SKARŻYSKI		

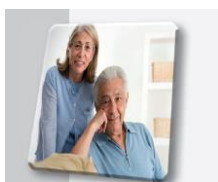
15	Całodobowy dom opieki "Liliowy Dworek" Łączna 87a, 26-140 Łączna	PODMIOT PRYWATNY
POWIAT STARACHOWICKI		
16	„Rodzinny Dom Pomocy” ul. Szydłowiecka 10 27-215 Wąchock	PODMIOT PRYWATNY
POWIAT WŁOSZCZOWSKI		
17	Dom Opieki Całodobowej w Mękarzowie 35 A 29-130 Moskorzew Fundacja „Dom dla Seniora”	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA

	RODZINNY DOM POMOCY	OGRAN PROWADZĄCY
POWIAT BUSKI		
1	Komorów 56, 28-133 Pacanów	GMINA
POWIAT JĘDRZEJOWSKI		
2	Tarnawa 41, 28-340 Sędziszów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT KIELECKI		
3	ul. Kruszelnickiego 76B, 25-669 Kielce	GMINA
4	ul. Kruszelnickiego 76C, 25-669 Kielce	GMINA
5	ul. Kruszelnickiego 76D, 25-669 Kielce	GMINA
6	Ul. Kolonia 11, 25-819 Kielce	GMINA
7	Kostomłoty Pierwsze, ul. Maciejówka 1, 26-085 Miedziana Góra	PODMIOT PRYWATNY
POWIAT STARACHOWICKI		
8	Rodzinny Dom Opieki dla Osób Starszych "Helena" Mirzec-Majorad 19, 27-220 Mirzec	PODMIOT PRYWATNY
9	ul. Szydłowska 10, 27-215 Wąchock	PODMIOT PRYWATNY
10	ul. Radomska 70, 27-200 Starachowice	POWIAT

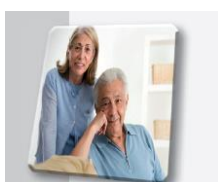

	DZIENNY DOM POMOCY	ORGAN PROWADZĄCY
POWIAT JĘDRZEJOWSKI		
1	ul. 11-go Listopada 113B 28-300 Jędrzejów	GMINA
POWIAT KIELECKI		
2	Dom Dziennego Pobytu przy Domu Pomocy Społecznej ul. Jagiellońska 76, 25-734 Kielce	GMINA
3	Ośrodek Wsparcia Dziennego dla Osób Chorych na Alzheimer, Al. Legionów 5, 25-035 Kielce	GMINA
POWIAT SKARŻYSKI		
4	ul. Zielna 12, 26-110 Skarżysko-Kamienna	GMINA
	ŚRODOWISKOWY DOM SAMOPOMOCY	ORGAN PROWADZĄCY
POWIAT BUSKI		
1	Świniary 25, 28-131 Solec Zdrój	GMINA
2	ul. Rehabilitacyjna 5, 28-100 Busko-Zdrój	GMINA
POWIAT JĘDRZEJOWSKI		
3	ul. 11-go Listopada 113B, 28-300 Jędrzejów	GMINA
4	ul. Kwiatowa 14, 28-340 Sędziszów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT KAZIMIERSKI		
5	ul. Partyzantów 29, 28-500 Kazimierza Wielka	POWIAT
POWIAT KIELECKI		
6	Środowiskowy Dom Samopomocy dla Osób z Zaburzeniami Psychicznymi ul. Dygasińskiego 12, 26-020 Chmielnik	GMINA
7	Wola Jachowa 136, 26-008 Górno	GMINA
8	Caritas Diecezji Kieleckiej ul. Jana Pawła II 3 Środowiskowego Domu Samopomocy typu C ul. Urzędnicza 16a, 25-013 Kielce	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
9	Środowiskowy Dom Samopomocy typu C ul. Krzemionkowa 1, 25-750 Kielce	GMINA
10	Józefina 58, 26-070 Łopuszno	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
11	ul. Gajowa 3, 26-080 Mniów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
12	Brudzów 45, 26-026 Morawica	GMINA

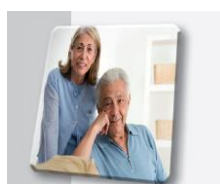

13	ul. Częstochowska 85, 26-065 Piekoszków	GMINA
POWIAT KONECKI		
14	Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy ul. Stanisława Staszica 6, 26-220 Stąporków	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT OPATOWSKI		
15	ul. Henryka Sienkiewicza 5, 27-500 Opatów	GMINA
16	ul. Kleparz 1, 27-515 Tarłów	GMINA
17	ul. Markiewicza 25, 27-530 Ożarów	GMINA
POWIAT PIŃCZOWSKI		
18	ul. Polna 48, 28-400 Pińczów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT SANDOMIERSKI		
19	Kleczańów 91a, 27-641 Obrazów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
20	ul. Katedralna 5, 27-600 Sandomierz	GMINA
21	ul. Szkolna 8, 27-630 Zawichost	GMINA
POWIAT SKARŻYSKI		
22	ul. Tysiąclecia 22, 26-110 Skarżysko-Kamienna	POWIAT
POWIAT STARACHOWICKI		
23	ul. Reja 10, 27-200 Starachowice	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
24	ul. Zielna 12, 26-110 Skarżysko-Kamienna	GMINA
POWIAT STASZOWSKI		
25	ul. Kościuszki 37, 28-230 Połaniec	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
26	ul. Wschodnia 13, 28-200 Staszów	GMINA

	ZAKŁAD OPIEKUŃCZO-LECZNICZY	ORGAN PROWADZĄCY
POWIAT BUSKI		
1	ul. Bohaterów Warszawy 67, 28-100 Busko-Zdrój	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA

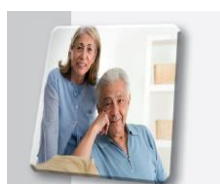

POWIAT JĘDRZEJOWSKI		
2	ul. Dworcowa 6, 28-340 Sędziszów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT KAZIMIERSKI		
3	ul Partyzantów 12, 28-500 Kazimierza Wielka	POWIAT
POWIAT KIELECKI		
4	ul. Kielecka 1-3, 26-020 Chmielnik	GMINA
5	ul. Sobieskiego 30, 25-900 Kielce	GMINA
6	Bilcza, ul. Osikowa 4, 26-026 Morawica	GMINA
7	ul. Czarnowska 2a, 26-065 Piekoszków	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
8	Osiny 54B, 26-015 Pierzchnica	PODMIOT PRYWATNY
POWIAT OPATOWSKI		
9	ul. Szpitalna 4, 27-500 Opatów	PODMIOT PRYWATNY
POWIAT KONECKI		
10	ul. Gimnazjalna 41, 26-200 Końskie	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT OSTROWIECKI		
11	ul. Szymanowskiego 11, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	POWIAT
POWIAT PIŃCZOWSKI		
12	ul. Armii Krajowej 22, 28-400 Pińczów	POWIAT
POWIAT SANDOMIERSKI		
13	ul. Szkolna, 27-660 Koprzywnica	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT SKARŻYSKI		
14	Ul. Ekonomii 4, 26-110 Skarżysko-Kamienna	POWIAT
15	Centrum Opiekuńczo-Pielęgnacyjne "Anna" ul. Kościelna 16a, 26-115 Skarżysko-Kościelne	PODMIOT PRYWATNY
POWIAT STASZOWSKI		
16	Koniemłoty ul. Ks. Romana Kotlarza 9, 28-200 Staszów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA

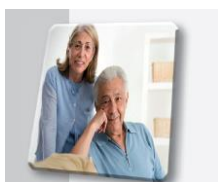
17	Kurozwęki, ul. Kościelna 4, 28-200 Staszów	POWIAT
----	--	--------

	MIESZKANIA CHRONIONE/ WSPOMAGANE/AKTYWIZUJĄCE	ORGAN PROWADZĄCY
POWIAT BUSKI		
1	Zborów ul. Pałacowa 1, 28-131 Solec Zdrój	POWIAT
2	Piaski Wielkie, 28-136 Nowy Korczyn	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT JĘDRZEJOWSKI		
3	ul. Przypkowskiego 68, 28-300 Jędrzejów	GMINA
4	ul. Mieszka I 14/4, 28-300 Jędrzejów	GMINA
POWIAT KIELECKI		
5	ul. Kazimierza Wielkiego 35a, 25-633 Kielce	GMINA
6	ul. Kazimierza Wielkiego 35b, 25-633 Kielce	GMINA
7	ul. Leszczyńska 37, 25-321 Kielce	GMINA
8	ul Jagiellońska 76, 25-734 Kielce	GMINA
9	ul. Szkolna 36, 26-015 Pierzchnica	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
10	ul. Czarnowska 2a, 26-065 Piekoszów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT OPATOWSKI		
11	ul. Słowackiego 56, 27-500 Opatów	POWIAT
12	Zochcinek 42, 27-500 Opatów	POWIAT
13	Nieskurzów Nowy 110, 27-552 Baćkowice	POWIAT
POWIAT OSTROWIECKI		
14	ul. Świętokrzyska 26/5, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	GMINA
POWIAT SANDOMIERSKI		
15	ul. Czyżewskiego 1, 27-600 Sandomierz	POWIAT
POWIAT SKARŻYSKI		
16	ul. Wileńska 34, 26-110 Skarżysko-Kamienna	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA

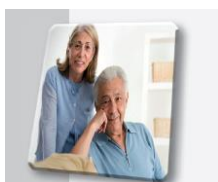
POWIAT STASZOWSKI		
17	Ogłędów 101, 28-200 Staszów	GMINA

	WYPOŻYCZALNIA SPRZĘTU REHAB.	ORGAN PROWADZĄCY
POWIAT BUSKI		
1	Al. Mickiewicza 27, 28-100 Busko-Zdrój	POWIAT
2	Ul. Kościelna 17, 28-133 Pacanów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT JĘDRZEJOWSKI		
3	ul. Mikołaja Reja 5, 28-362 Nagłowice	GMINA
POWIAT KAZIMIERSKI		
4	GOPS ul. T. Kościuszki 12, 28-500 Kazimierza Wielka	GMINA
POWIAT KIELECKI		
5	ul. 1-go Maja 196, 25-614 Kielce	GMINA
POWIAT KONECKI		
6	ul. Gimnazjalna 41 B, 26-200 Końskie	PODMIOT PRYWATNY
POWIAT OPATOWSKI		
7	PCPR ul. H. Sienkiewicza 17, 27-500 Opatów	POWIAT
POWIAT OSTROWIECKI		
8	ul. Focha 5, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
9	„Remed” ul. Piaski 11, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	PODMIOT PRYWATNY
10	os Ogrody 29, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	PODMIOT PRYWATNY
11	ul. Reja 6, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	PODMIOT PRYWATNY
12	ul. 11-go Listopada 11, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	PODMIOT PRYWATNY
POWIAT PIŃCZOWSKI		

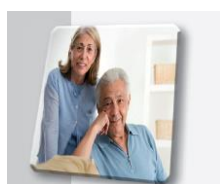

13	ul. Szkolna, 28-404 Kije	GMINA
POWIAT SANDOMIERSKI		
14	ul. Opatowska 3, 27-600 Sandomierz	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
15	Łoniów 55, 27-670 Łoniów	PODMIOT PRYWATNY
POWIAT SKARŻYSKI		
16	ul. Apteczna 7, 26-110 Skarżysko-Kamienna	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
17	przy GOPS VI Wieków Bliżyn 2, 26-120 Bliżyn	GMINA
18	ul. Kościuszki 38, 26-110 Skarżysko-Kamienna	POWIAT
POWIAT STARACHOWICKI		
19	ul. Pastwiska 21, 27-200 Starachowice	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT STASZOWSKI		
20	„Ortomedic” ul. 11-go Listopada 78, 28-200 Staszów	PODMIOT PRYWATNY
POWIAT WŁOSZCZOWSKI		
21	ul. Wiśniowa 10, 29-100 Włoszczowa	POWIAT
22	os Broniewskiego 7a, 29-100 Włoszczowa	GMINA

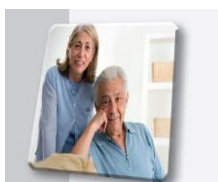
	KLUB SENIORA	ORGAN PROWADZĄCY
POWIAT BUSKI		
1	ul. Grotta 3, 28-100 Busko-Zdrój	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
2	ul. Kazimierza Wielkiego 15, 28-130 Stopnica	GMINA
POWIAT JĘDRZEJOWSKI		
3	ul. 11-go Listopada 113B, 28-300 Jędrzejów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
4	ul. 11-go Listopada 33, 28-300 Jędrzejów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
5	ul. Armii Krajowej 9, 28-300 Jędrzejów	POWIAT
6	ul. Żeromskiego 2, 28-330 Wodzisław	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA

POWIAT KAZIMIERSKI		
7	ul. Rynek 16, 28-520 Opatowiec	POWIAT
POWIAT KIELECKI		
8	ul. Partyzantów 3, 26-004 Bieliny	GMINA
9	ul. Św. Ducha 1, Bodzentyn	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
10	ul. Armii Krajowej 18a, 26-060 Chęciny	GMINA
11	ul. Starobuska 10, 26-020 Chmielnik	GMINA
12	Józefina 58, 26-070 Łopuszno	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
13	ul. Urzędnicza 11a, 26-085 Miedziana Góra	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
14	ul. Spacerowa 7, 26-026 Morawica,	GMINA
15	Stara Słupia 25, 26-006 Nowa Słupia	GMINA
16	ul. Szkolna 2, Bilcza, 26-026 Morawica	GMINA
17	Skrzelczyce 104, 26-015 Pierzchnica	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
18	ul. Perłowa 1, 26-052 Nowiny	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
MIASTO KIELCE		
19	ul. Stanisława Kostki 4a, 25-341 Kielce	GMINA
20	UL. Żeromskiego 44, 25-370 Kielce	GMINA
21	ul. Jana Nowaka Jeziorańskiego 75, 25-433 Kielce	GMINA
22	ul. Hoża 39, 25-618 Kielce	GMINA
23	ul. Urzędnicza 3, 25-729 Kielce	GMINA
24	ul. Tujowa 2, 25-209 Kielce	GMINA
25	ul. Naruszewicza 23, 25-628 Kielce	GMINA
26	ul. Mała 17/4, 25-379 Kielce	GMINA
27	Aleja Legionów 5, 25-035 Kielce	GMINA
POWIAT KONECKI		

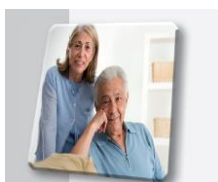
28	ul. Piłsudskiego 103, 26-220 Stąporków	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT OPATOWSKI		
29	ul. Kleparz 1, 27-515 Tarłów	GMINA
POWIAT OSTROWIECKI		
30	ul. Sandomierska 26A, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
31	os. Stawki 45, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
32	ul. Sienkiewicza 70, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
33	ul. Wspólna 6, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
34	ul. Niewiadoma 19, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
35	os. Słoneczne 15, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
36	os. Pułanki 54, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT PIŃCZOWSKI		
37	ul. 1-go Maja 5, 28-400 Pińczów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
38	ul. Szkolna 1/1, 28-440 Działoszyce	PODMIOT PRYWATNY
POWIAT SANDOMIERSKI		
39	Nowy Kamień 52, 27-600 Sandomierz	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
40	ul. Armii Krajowej 1, 27-600 Sandomierz	GMINA
41	Czyżów Szlachecki, 27-630 Zawichost	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT SKARŻYSKI		
42	Klub Seniora Emeryt w Bliżynie, filie: Mroczków, Sorbin	GMINA
43	ul. Słowackiego 25, 26-110 Skarżysko-Kamienna	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
44	ul. Norwida 17, 26-110 Skarżysko-Kamienna	GMINA
45	ul. Bodzentyńska 18, 26-130 Suchedniów	GMINA
POWIAT STARACHOWICKI		
46	ul. Żłota 1, 27-200 Starachowice	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA

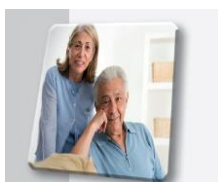
47	ul. Żytnia 31, 27-200 Starachowice	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
48	ul. Wojska Polskiego 9, 27-200 Starachowice	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
49	al. Armii Krajowej 28, 27-200 Starachowice	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT STASZOWSKI		
50	ul. Ruszczajska 23, 28-230 Połaniec	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
51	ul. Kilińskiego 20, 28-200 Staszów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT WŁOSZCZOWSKI		
52	ul. Macierzy Szkolnej 1, 29-105 Krasocin	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
53	ul. Kielecka 1, Bukowa	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
54	os. Broniewskiego 7a, 29-100 Włoszczowa	GMINA

	UNIwersytet Trzeciego Wieku	ORGAN PROWADZĄCY
POWIAT BUSKI		
1	AL. Mickiewicza 22, 28-200 Busko Zdrój	GMINA
2	ul. Korczyńska 38, 28-100 Zbudowice	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT JĘDRZEJOWSKI		
3	ul. Armii Krajowej 9, 28-300 Jędrzejów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT KIELECKI		
4	ul. Rynek Górny 11, Bodzentyn	GMINA
5	ul. Armii Krajowej 18a, 26-060 Chęciny	GMINA
6	ul. Rynek 62, 26-025 Łągów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
7	Ciekoty 76, 26-001 Masłów	GMINA
8	ul. Spacerowa 7, 26-026 Morawica	GMINA
9	Rynek 15, 26-006 Nowa Słupia	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
10	ul. Seminaryjska 28A, 25 - 372 Kielce	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
11	Al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 20, 25 - 314 Kielce	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT KONECKI		
12	ul. Partyzantów 1, 26-200 Końskie	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA

13	ul. Piłsudskiego 103, 26-220 Stąporków	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT OPATOWSKI		
14	ul. H. Sienkiewicza 17, 27-500 Opatów	POWIAT
POWIAT OSTROWIECKI		
15	ul. Akademicka 2, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT PIŃCZOWSKI		
16	ul. Piłsudskiego 2a, 28-400 Pińczów	GMINA
POWIAT SANDOMIERSKI		
17	ul. Schinzla 13a, 27-600 Sandomierz	GMINA
POWIAT SKARŻYSKI		
18	ul. Słowackiego 25, 26-110 Skarżysko-Kamienna	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT STARACHOWICKI		
19	ul. Armii Krajowej 28, 27-200 Starachowice	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT STASZOWSKI		
20	ul. Szkolna 14, 28-200 Staszów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
21	ul. Opatowska 31, 28-200	POWIAT

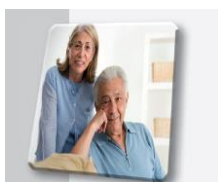
	DZIENNY DOM SENIORA	ORGAN PROWADZĄCY
POWIAT BUSKI		
1	Janowice Poduszowskie 3, 28-114 Gnojno	GMINA
POWIAT KAZIMIERSKI		
2	Gorzków, 28-500 Kazimierza Wielka	GMINA
POWIAT KIELECKI		
3	Sędek 63, 26-025 Łągów	GMINA
POWIAT KONECKI		
4	Pilczyca 64, 26-234 Słupia Konecka	GMINA
POWIAT OPATOWSKI		
5	ul. Szpitalna 4, 27-500 Opatów	GMINA

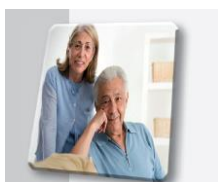
POWIAT OSTROWIECKI		
6	ul. Fabryczna 1, 27-415 Kunów	GMINA
7	ul. H. Sienkiewicza 70, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	GMINA
POWIAT STARACHOWICKI		
8	ul. Armii Krajowej 28, 27-200 Starachowice	GMINA

	PORADNIA GERIATRYCZNA	ORGAN PROWADZĄCY
POWIAT BUSKI		
1	Oddział Geriatryczny w Samodzielnym Publicznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Busku Zdroju ul. Bohaterów Warszawy 67, 28-200 Busko-Zdrój	POWIAT
POWIAT SANDOMIERSKI		
2	ul. Schinzla 13a, 27-600 Sandomierz	POWIAT
POWIAT STASZOWSKI		
3	Oddział Geriatryczny Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Staszowie ul. 11-go Listopada 78, 28-200 Staszów	POWIAT

	INNE	ORGAN PROWADZĄCY
POWIAT BUSKI		
1	Dom Pomocy Rodzinnej "Przystań" Skotniki Duże 92; Świetlica Wielopokoleniowa os. Świerczewskiego 17, 28-200 Busko-Zdrój	GMINA
POWIAT JĘDRZEJOWSKI		
2	Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów „Senior” ul. 11-go Listopada 17, 28-366 Małogoszcz	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT KIELECKI		
3	Dom Opieki Rodzinnej ul. Kard. S. Wyszyńskiego 2, 26-015 Pierzchnica	PODMIOT PRYWATNY
4	Ośrodek Wsparcia Dziennego dla osób chorych na Alzheimera, Al. Legionów 5, 25-035 Kielce	GMINA
POWIAT KONECKI		

5	Hospicjum Ruda Biańczowska 1A, 26-225 Gowarczów	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
6	Dzienny Dom Pobytu, ul. Armii Krajowej 18/32, 26-200 Końskie	GMINA
POWIAT OPATOWSKI		
7	WZT Stowarzyszenie Akademia Pomysłu w Bidzinach	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA
POWIAT OSTROWIECKI		
8	DPS dla osób przewlekle somatycznie chorych, ul. Grabowiecka 7, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	
9	DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych, os. Słoneczne 49, 27-400 Ostrowiec Świętokrzyski	
POWIAT PIŃCZOWSKI		
10	DPS dla osób przewlekle psychicznie chorych ul. Wesola 5, 28-400 Pińczów	
POWIAT WŁOSZCZOWSKI		
11	Stowarzyszenie Jesteśmy Razem w Radkowie. Nieformalna grupa emerytów i rencistów, Radków 99	ORGANIZACJA POZARZĄDOWA

XI. SPIS TABEL, MAP I WYKRESÓW

Spis Tabel

Tabela 1.	Seniorzy 65+ w województwie świętokrzyskim według gmin i powiatów na podstawie danych GUS w latach 2013-2016	8
Tabela 2.	Podział ekonomicznych grup wieku ludności w województwie świętokrzyskim w latach 2013-2016.....	17
Tabela 3.	Liczba podmiotów leczniczych udzielających świadczeń zdrowotnych posiadających kontrakt z NFZ w 2017 roku.. ..	22
Tabela 4.	Lekarze geriatrzy oraz rehabilitanci działający w oparciu o kontrakt z Narodowym Funduszem Zdrowia w 2017 roku.....	26
Tabela 5.	Liczba placówek działających na rzecz osób starszych na terenie woj. świętokrzyskiego stan na 31.12.2017 r.	27
Tabela 6.	Deklarowane utworzenie placówek w 2018 roku.	28
Tabela 7.	Placówki świadczące usługi rehabilitacyjne „otwarte instytucje” w regionie świętokrzyskim stan na przestrzeni lat 2015-2017.....	29
Tabela 8.	Przeprowadzone wizyty patronażowe dla osób zależnych w podeszłym wieku w 2017 roku.....	31
Tabela 9.	Realizacja projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji dla osób starszych w 2017 roku.	35
Tabela 10.	Realizacja przedsięwzięć służących integracji międzypokoleniowej przez samorządy gminne w regionie świętokrzyskim w 2017 r.	37
Tabela 11.	Zadania publiczne zlecone organizacjom pozarządowym w 2017 roku.	40
Tabela 12.	Udział w szkoleniach/warsztatach w 2017 roku.....	41
Tabela 13.	Współpraca lub partnerstwo z innymi podmiotami w regionie świętokrzyskim w 2017 roku.....	42
Tabela 14.	Wolontariat, asystenci, grupy wsparcia w funkcjach opiekuńczych nad seniorami dla rodzin lub opiekunów w 2017r.	47
Tabela 15.	Kampanie edukacyjne zorganizowane w 2017 r. mające na celu przeciwdziałanie marginalizacji osób starszych.....	48
Tabela 16.	Szkolenia oraz kursy zorganizowane dla osób starszych ogółem.....	49

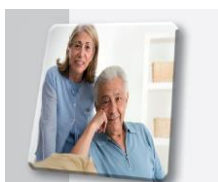

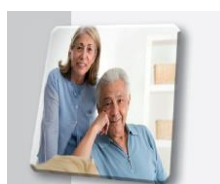
Tabela 17.	Szczegółowe zestawienie zorganizowanych szkoleń oraz kursów dla osób starszych w 2017 roku.....	49
Tabela 18.	Szczegółowe zestawienie dot. Programów uprawniających do zniżek dla seniorów funkcjonujących na poziomie samorządów gminnych w 2017 roku.	52
Tabela 19.	Planowane wdrożenie teleopieki	54
Tabela 20.	Realizacja projektów z zakresu profilaktyki, ochrony zdrowia, rehabilitacji dla osób starszych w 2017 roku.	56
Tabela 21.	Realizacja przedsięwzięć służących integracji międzypokoleniowej przez powiaty regionu świętokrzyskiego w 2017 r.....	56
Tabela 22.	Zadania publiczne zlecone organizacjom pozarządowym przez powiaty w 2017 roku.	57
Tabela 23.	Udział pracowników powiatowych centrów pomocy rodzinie w szkoleniach/ warsztatach w 2017 roku.	58
Tabela 24.	Współpraca lub partnerstwo powiatu z innymi podmiotami w regionie świętokrzyskim w 2017 roku	59
Tabela 25.	Wolontariat w powiatach regionu świętokrzyskiego w 2017 r.....	60
Tabela 26.	Działania mające na celu promowanie form aktywnego spędzania czasu wolnego i zdrowego trybu życia podjęte przez powiaty w 2017 r.....	61
Tabela 27.	Szkolenia oraz kursy zorganizowane dla osób starszych ogółem w 2017 roku..	61
Tabela 28.	Szczegółowe zestawienie zorganizowanych szkoleń oraz kursów dla osób starszych w 2017 roku.....	62

Spis map

Mapa 1.	Seniorzy 65+ w województwie świętokrzyskim na podstawie danych GUS za rok 2016.....	5
---------	---	---

Spis wykresów

Wykres 1.	Seniorzy 65+ w regionie świętokrzyskim wg. płci na przestrzeni lat 2013-2016.....	6
Wykres 2.	Procentowy udział seniorów 65+ w regionie świętokrzyskim na przestrzeni lat 2013-2016....	7
Wykres 3.	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym w latach 2013-2016.....	14
Wykres 4.	Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w latach 2013-2016	14
Wykres 5.	Osoby starsze korzystające z pomocy i wsparcia OPS w latach 2016 - 2017.....	33

Wykres 6. Osoby starsze korzystające z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w 2017 r. w woj. Świętokrzyskim 34

